Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 27 ИЮЛЬ, 1985 ШУ. ● № 90 (7125). ● Мах 3 кеп.

КПСС XXVII СЪЕЗДА—ХЬИНАРЕЧА КЪАХЬЕГАМА 27 ДЕКАДА!

ЯлхлагIа декада

СОВГIАТАШ КИЙЧДАЬД

«Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахошаер шу доладелча денз паччахьалкхен планал совгIа ехкай 248 эзар сома маьха товарни продукци. Мехкдаьтта даккхара план 101 процент кхоачаш а яь, заданел совгIа цар даькхад бIаьш тоннаш «Iаьржа дошув».

Шоашта хьалхашка латтача декхарех тIехдика лоархIаеш я Ахриев Берснакъа, Белхароев Яхьъя, Мамцов Василий керте латтача мехкдаьттен гази йоахача цехий коллективаш.

* * *

КПСС XXVII съезде дика совгIаташ кийчдеш вакъаболх Горячеводски УБР бурувдеттараш. ХIара станокаца бетта бурув тохара коммерчески сухала ялх бетта план дикка тIехкхоачашъяьй цар. Бурув тохарга дIабода мах лохбара чотагIа кходаьд 578 эзар сом.

Яхье хьалха латташ хьайоагIа буровой начальникаш Часовских, Савельев, Мадаев керте латтача бригадай коллективаш. Цар хIанзлехьа кхоачашъяьй бурув тохара пхе шера задани.

* * *

Июль бетта чотагIа 390 тонн мехкдаьттеи 600 эзар кубически метр гази йоаккхаш чакхдаьккхар дIадаха ах шу «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша. ДIабахача ялх бетта кходаьд 40 эзар сом.

Мехка коммунистий форума сийна тIанийца декхараш тIеххоачашдеш я Гагиев Ульбе Бек-Хани Летников Николай Павловичи керте латтача бригадай коллективаш.

* * *

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача девизагIа социалистически яхь йоаржаяьча «Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно - экспериментальни завода болхлоша бизза пайда ийбу производственни мощностехи балха ханахи. Ах шера планал совгIа цар арахийцай 81 эзар сома маьха товарни продукци.

Продукцега дIабода мах лохбарах кходаьд 35 эзар сом.

ЦхьайтталагIча пятилетка задани кхоачашъярах рапорт деннад заводерча 150 болхлочо, шийтта бригада коллективо. Царех я Егоров Григоре регулировщиккий, Новицкая Валентина Васильевнай радиомонта ж и н к й, Алехин Анатолий керте латтача токарий, Мостовой Анатолен Ступников Александрен кулгалдеча фрезеровщикийи слесарийи бригадай коллективаш. Цар хьаеш йола продукци дикен тIехдикен мара ца хиларах ОТК тIахьожам боацаш дIайохийт.

ХЬУВКЪАМ-85

МАССАРЕЛ ХЬАЛХА

Сунженски района «Победа» яхача колхоза Федюнин Александр Ивановича кулгалдеча № 1 йолча бригада кхаш леладераша районе массарел хьалха цхьайтта балха ди мара ца доадеш, ка бола ялат чуийцар. ХIара гектара тIара 26 центнер яьлар, план 21 центнер йолаш.

Кхаш сиха чах мукъа а доахаш, доакъара хьажкIаш, юха а ка бола ялат, бIаьсти юв культураш дIаера лаьтта кийчде доладир механизатораша.

Из болх беча звене ялх агрегат я. Дийнахьеи буси шин сменагIа къахьег цар. ХIара трактора тIа шишша саг ва. Дийнахьа къоначар — дукха ха йоаццаш механизаторий курсаш яьхачар оах лаьтта, хIаьта бийсана — опыт йоккхагIа йолчар.

— Норма кхоачаш ца еш цхьаккха а саг вац царна юкъе. ХIаьта къаьстта овсаре къахьег Жуков Анатолий Петровича. Бийсана болх беш норма 3,2 гектар йолаш, 5 гектар оах цо сменагIа, — йоах А. И. Федюнина. — Бакъдар аьлча, цунах тамаш е а езац. Тхьо шу совгIа ха я цо трактор лелаю. ЦхьайтталагIча пятилетка ший план 2 шераи 8 беттаи кхоачашъяьй. Коммунист хиларах тарра, из дIадех парте боацача ший новкъосташкара а.

Цул дукха тIехьабусаш бац механизатораш Федюнин Алексей, Морозов Виктор, Анисимов Алексей. Къона барашта хьалха ва Кузнецов Петр. Бригада стана хьалхашка урагIьяхийта цIе байракх хIанз цар сийна айнь я.

Ялат чуийца мукъадаьннача 1580 гектарах 870 гектар аьха даьккхадар хIанзле.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: «Победа» колхоза № 1 йолча бригада тодашагIа вола механизатор А. Жуков.

М. МАМЫШЕВА сурт.

РЕПОРТАЖ

КЪОНГАШ ДАЬНА УЛЛУВ ЛАТТ

«Сержень-Юртовский» совхоза кхай тIарча стане наха гургйолча моттиге хьалтехай «молни». Цо хоам бу: «Сайдулаев Шахид, Эскирханов Хусейн санна болча опыт йолча механизаторащца яхье а вьаьна, селхан комбайнера Ташухаджиев Шамиль-Хадже 52 тонн гаргга ялат аьрдад. Мала варгва цун рекордал тIех?».

ХIанз дилагIа ди да боахаме кIи-марса балхаш дIадоладаь. Цул хьалха комбайнераш кIа чуэцаш хиннаб лоалаха уллача «Автуринский» совхозе, кхаь денал кIеззига дукхагIа болх бир, хIаьта хIаране 120 тонн совгIа ялат аьрдар. Шоай боахаме ялат кхаьчача цIабаьхкар.

Iай дувш дола кIа совхозе 350 гектар дIалоацаш да. Цох ах совгIа дар хIанзле чуийца даьннад, из болх беш кхо комбайн я. Къахьегама яхье уборочни звеной членашта юкъе хьалхле лелаеш ва Ш-Х. Ташухаджиев. КIимарса балхаш дIадоладелча денз 300 тонн ялат аьрдад цо. Ший аргIанара го баькха а яьнна кхай йисте соц цхьа комбайн. Цун сиха тIайода ялат дIакхухьаш йола автомашина, техобслуживане машина, сварка ю аппарат йола трактор.

— Ташухаджиева агрегат я сецар, — йоах совхоза директора Б. Мидаева. — Цунна фу даьд хьажа вай.

— Кха тIой долаш а нийса доацаш а да укхаза, — йоах комбайнера. — Цудухьа жатка ехай. Новкъостий дика ба са, сиха тоаергья.

Из ишта хила а хилар — ах сахьат даьлча Шамиль-Хаджи ший болх бе волавелар. Цунна уллув ва ший ши воI: Хьасан — гIонча, ворхIлагIча классе дешаш вола ШаIрани. ТIеххьарчо даь «бортмеханик» ва со оал. Техника дика йовз цунна, комбайн лелае а хов. ХIаьта а хIанзарчоа из наггахьа мара Iохац комбайн лалла, из а цхьан кхай тIара вокх кхай тIа дIаюгаш хилча мара хилац.

— Бехктокхаме хIама да ялат чуэцар, — йоах цунга дас. Цудухьа из гIулакх механизатора говзал бокъонца йовзачоа мара тIадилла мегаргдац. Хьо хIанзчул тIехьагIа деша а Iомавала а везаш ва.

— ШоллагIа ахка да кIа чуэцара професси Iомаеш со вола — дувц ШаIране. — Дас из кIезига ха я йоах. Хьасан Iомалуш вола пхелагIа шу да, хIанз а гIонча мара вац из.

Эскаре ваххалца Шамиль-Хадже гIонча хиннав зоккхагIвола воI Шамхан. Цунна а эскаре вода яхача хана мара бокъо яланзар комбайн лелае. ХIанз виIийга дохьийтача кааьхата тIа цо язду:

— Цlавеча сай сменщикалла хьаэцаргва аз хьо, ялат кхедарал сийле йолаш гIулакх кхы цхьаькха дац.

Шамиль-Хадже ше комбайн лелае волавеннав итт шу хьалха, 28 шу механизатора балха опыт а йолаш. ХIанз из ва боахаме дикагIчарех цаI. Къахьегам а лаьтта а чIоаггIа дукхадезаш ва.

— Новкъоста агрегат ехача, — дувц Б. Мидаева, — Ташухаджиев цIаккха а юхе гIолла тIехвалац, цунна гIо де отт из. Цун дагадоалар ше толаш хилар дац, коллектива аьттув балар да.

А. УЦИЕВ.

КПСС ОБКОМА ПРЕСС-ЦЕНТРО ХОАМ БУ

ТЕЛЕФОН 2-66-72

Республике кIи-марс чакхбоалаш латт. ХIанз кхаш леладераш гIерт паччахьалкхен хьалхашкара шоай декхар сийленца кхоачашде — дикал лакха йолаш дола керда ялат сихеи биззача боарамеи дIадала.

ТIехдика вIаштIехьбаькхаб из болх Шалински района боахамаша. Цар хIанзле пункташка дIадахьийтад лаьрхIачул совгIа 1530 тонн ялат. Дукха хIама ца эшаш деррига дIачуденна кIа маьхе долчох да.

Сухалбу ялат дIадалара ачхой-мартановцаша а. 25 июль хьатIаотташ цар дIаденнад паччахьалкхенна 1830 тонн ялат — планал дукхагIа. ДIаденначох дукхагIдола кIа маьхерча сортех да.

Хьалхабарашта юкъе ба Наурски, Шелковской, Грозненски районашкара кхаш леладераш, сихдаьд балхаш Урус-Мартановски района боахамаша.

Амма тIехьабусараш а болаш ба. Масала, сунженцаша планагIа дIадала доагIачох 60 процент мара дIаденнадац ялат, кхоалагIа дакъа а хилац Назрановскии Малгобекскии районашкарча боахамаша заготзерно пункташка дIаденначох. ХIаьта хьалташка дукха ялат Iайнад. ЛоархIаме да ялат цIендеш йолча машинашка дийнахьа а бус а болх байтар. Ялат сиха дIадалар — боахамий кулгалхойи специалистийи керттера декхар да.

ХьатIадоагIача Iана лаьрхIа дола доакъар кийчдара балхаш дIахьош да. Оперативни даннегIа 104 эзар тонн хулаш йолча аьлах аргIаш даьд — дIадахача шера цу юкъа хинначул 28,2 эзар тонн дукхагIа.

Цхьабакъда, массанахьа а ма боаггIара пайда эцац йол кийчъяра йолча ханех. Масала, Сунженски района боахамаша 4000 тонн гаргга мара йол Iалашъяьяц — шера планагIа хила йоагIачох кхозза кIезигагIа. Из маьхе дола доакъар хилийтар — керттерчарех декхар да.

Темпаш сихагIа йолаш ду сенаж чуйоллара балхаш. Из хIанзле соахкарчул 4300 тонн дукхагIа кийчъяьй.

Республика боахамаш тIехьадус баьца хьоар кийчдара. ДIадахача шера 25 июль хьатIаотташ из 1000 тонн дукхагIа Iалашдаьдар.

Кхаш леладерий керттера декхар — ханаш дIа а ца йохийташ ка бола ялат дIадера лаьтташ кийчдар, зябь ахар. 106 эзар гектар хулаш дола кхаш ча тIера дIа а даьккха мукъадаьхад. Гота балхаш шерра дIадоаржаде таро хулийт цу гIулакхо. Цхьабакъда, 25 июль хьатIаотташ ка бола ялат дIадера 15 процент хулаш дола кхаш мара кийчдаьдац, хIаьта зябь аьхай 8 процентал кIезигагIа.

Кхашкара балхаш сихеи дикеи чакхдаха! Из девиз йолаш къахьега деза лаьтташ леладераша.

Комсаш—къахьегамхой шун тIа

Комсаш лелаерашта дика хиннабац укх шера хаоттам. ДIадаха Iа шийла хиларо кхы а чоалханегIа баьккхаб цар болх—дIа ца къовлаш йисача йоккхийча майдашка йохьаьй комсаш латаш йола чIонакаш. Комсаш лелаераша цу халонашта духьала оттабаьб дика вIаштIехьбаькха хьинаре къахьегам, ерригa шоай говзал. Комсаш толхаьча кхашка минеральни удобренеш тайсай, шортта кхоачам беш хий диллад, комсаш латанза йола гаьнаш дIаяьхай. Ханнахьа чакхдаьхад комсашта Iунал дара деррига балхаш. ДогIа массаза делха, мильдью лазара духьала молхаш йийттай.

Цудухьа дика хьахиннай комсаш. Хьалха кхачача сортех йола комсаш чуэца а йолаяьй. «Правда», «Северный», «Бурунный» совхозашка, кхыча боахамашка эггара хьалха хьаьнна комсаш Грознерча тикашка хьакхаьчай. Раьза болаш дIайийю уж республика столицерча къахьегамхоша.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Гудермесски медицински инструменташ еча завода коллективо пхийтталагIча июле ворхI бетта план кхоачашъярах рапорт деннад.

Укх шера июнь бутт бовш заводерча ялх комплексни бригадо кхоачашйир цхьатталагIча пятилетка задани. Царех я С. Чидигов, В. Кобелев, Н. Зубайраев Р. Захаров, А. Мадагов, Л. Товсултанов керте латта бригадаш.

Хургйолча коммунистий форума сийна ерригача завода коллективо керда лакхара социалистически декхараш тIайийцад: шера план Сийлахь - йоккхача Октябрьски Социалистически революце 68 шу дузаш кхоачашъе аьнна.

Н. БОРИСОВ.

ТАХАН МОСКВЕ ХЬАЕЛЛ ДЕРРИГДУНЕН КАГИРХОЙИ СТУДЕНТИЙИ XII ФЕСТИВАЛЬ

(Фестивала хетаяь материалаш кепатеха я газета кхоалагIча оагIо тIа).

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро аргIанарча заседане ладийгIад вай мехка комсомольцаша, кагийча нахеи мехкарашеи дерригача дунен кагирхойи студентийи XII фестивале дакъа лацарах йолча ВЛКСМ ЦК информацега. Белгалбаькхаб дунен дукхача мехкашкара боагIараш Москве тIаэцара кийчо еш баь бокха болх. Фестиваль дунен халкъашта юкъе лоархIаме событи хургхиларахи ерригача континентий кагирхой солидарность дIахо чIоагIъеи ядерни тIема духьала, машараи халкъий кхерамзлеиеи тIехьа лоаттабу къовсам хьинарегIа бе цо новкъостал дергхиларахи тешаш хилар хьа а хайтад.

КПСС ЦК Политбюро хьалальцай республика цхьацца йолча агропромышленний объединенешка управлени а боахам лелабара механизм а эргаяьккха тоаеш экономически эксперименташ чакхъяхарах йола РСФСР Министрий Совета, моттигашкарча партийни а советски а органий предложенеш. Тахка лерхI продукци яккхара, кийчъяра, дIаялара кердача тайпара планировани яра хьалашка цхьайолча краяшкарчеи областашкарчеи колхозаша, совхозаша, кхыйолча юртбоахама предприятеша болх бара эффективность, цхьайолча министерствай предприятеши организацеши агропромышленни объединенешка дIалар пайдане хилар. Белгалдаьхад низкъалагIа йола планаш кхоачашъяра экономически стимулаш чIоагIъяра, объединенешта чуйоагIача къахьегама коллективай, боахамий кулгалхойи специалистийи производстве юххера хьахулачоа тIехьара материальни безам чIоагIбара дола гIулакхаш.

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советои соцам тIаийцаб хьатIайоагIача пятилетке а гаьнагIарча перспективе а торговлеи юкъарча кхачанй материально - технически база дIахо дегIайоалаеш де дезарех. Цу гIулакха капитальни вложенеш а материальни кхоачамаш а хьожаду. Хьаьдда декхараш тIадехкад СССР торговле Министерстнана а кхыча ведомствашта а. Белгалдаьккхад оттадаь декхараш кхоачашдеча союзни республикай Компартей ЦК-аша, парте крайкомаша, обкомаша хьинаре дакъа лаца дезилга. Соцам тIа белгалдаьха хIамаш чакхдахаро таро лургья наха торговлен гIулакхаш дара боарам лакхбе, советски халкъа хьал-таро дIахо лакхъяра наькъа тIа керда лоархIаме гIа баккха.

Политбюро дийцад дIахо правопорядок чIоагIъяреи Iалам лорадарах йола законодательство кхоачашъяреи цхьадола дешаш.

КПСС ЦК Политбюро заседане иштта дийцад социалистически а кхыйолча доттагIала а паччахьалкхенашцара вай мехка бувзамаш лерраIа дегIадоаладареи чIоагIдареи цхьадола дешаш.

НН. З. Х. АРСАНУКАЕВАНА, А. Д. ДЗЕИГОВНА, Л. Б. ДИБИРОВНА, Р. И. ИСМАИЛОВАНА, Е. А. ФИЛИПЧЕНКОНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ТОРГОВЛЕ ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Дукххача шерашка торговле болх барах, планаши социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР торговле заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла:

Арсанукаева Зара Хамидовнайна — Ачхой-Мартановски райпо № 2 йолча гастронома заведующена;

Дзейгов Жабраила Ахьмада — ресторанийи кафейи Грозненски треста № 6 йолча кафе куста заведующена;

Дибиров Лалев Бавдиновича — Грозненски райпо № 29 йолча «Промтовары» яхача тика заведующена;

Исмаилова Раиса Ибрагимовнайна — Гудермесски горторга «Маяк» яхача тика секце заведующена;

Филипченко Евдокия Алексеевнайна — № 2 йолча «Продтовары» Грозненски объединене № 102 йолча тика заведующена.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный.
1985 шера 25 июль.

НОВ. Т. Г. ОКРОЧКОВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Дукххача шерашкеи беркатеи республика торгови системе болх барах а общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах а Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Окрочкова** Татьяна Гавриловнайна — РСФСР товарий дикалеи торговлеи паччахьалкхен инспекце Нохч - ГIалгIай управлене йоккхагIйолча паччахьалкхен инспектора.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный.
1985 шера 25 июль.

НН. Х. Х. ИСМАИЛОВАНА, С.-Э. ЗУБАЙРАЕВНА, А. А. ТИМОЩУКА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Планаши социалистически декхараши кхоачашдеча, наха гIулакх дара культура лакхъеча толамаш дахарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Исмаилова Хьава Хьумайдовнайна — Шалински райпорча «Продукты» яхача тика заведующена;

Зубайраев Сайд-Эмина — Грознерча № 1 йолча «Продтовары» Грозненски объединене № 70 йолча тика заведующена;

Тимощук Антонина Андреевнайна — Грозненски столовей треста №12 йолча столове производства заведующена.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный.
1985 шера 25 июль.

Юрта хиннача сходера

ПАТРИОТАШ, ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ КХЕБЕ

Интернациональни, атеистически, тІема - патриотически кхетам баларо кагирхошца беча балха юкъе керттера моттиг дІалаца еза. МоллагІча къамах из вале а сага сий деш хилар, цунца вошал тІехьа гІулакх леладар — цу тайпара я советски мехка вахача сага оамал, дог-уйла.

Цох лаьца дийцар Сунженски района Орджоникидзевская станицерча пристанционни поселке бахача наха шоай сходе.

— Цу хьакъехьара тахан вай ду къамаьл хила деза дагар оалача хьисапе а воай кхоачамбоацараш дувцаш а, дика традицеш дІахояхьара а уж дукхагІа хилийтара а де дезарий наькъаш белгалдоахаш, — аьлар докладчика Сунженски райисполкома председатела заместитела Я. М. Хашагульгова. Идейно - нравственни кхетам, къахьегам безаш хилар, юкъарча гІулакхах бола бехктокхам кхетабар, сий а деш закон лархІар, халонашла хар дезале, школе, къахьегама коллективе къоначa сага Іамаде дезаш дола хІамаш да.

ТІехьарча хана районе бахача, тайп-тайпара ханаш йолча наха хьалхашка йийшай Іилман - атеизма актуальни дешаех, дина сектех йола лекцеш, чакхъяьхай кагирхой диспуташ, устни журналаш.

Дика традици а хинна дІаэттад керда обрядаш юкъекхувлилга: торжественни хьале брака регистраци яр, паспорташи комсомольски билеташи дІадалар, Советски Эскаре болха кагирхой накъабахар. Цунца цхьана, кІезига кхоачамбоацараш дац атеистически кхетам луча. Хала хете а, клуби балха йоаггІача бесса юкъекхахьац атеистически темаех диспуташ елга. Наггахьа мара чакхъяхац Іилман-материалистически темаех йола бераштеи кхувшбоагІараштеи лаьрхІа лекцеш, беседаш. Чакхйоахараш а кІоарга чулоацам болаш хилац. Теркал ца деш дут дезале царна нравственни кхетам балар мишта д хар.

ДІахо Я. М. Хашагульгова дийцар, района цхьайолча моттигашка къайлагІа вІашагІъехка Кунта - Хьажий мурдий тоабаш хилар. Царна юкъерча наьха дезалашка кхувшбоагІараш шин тайпа дог-уйла йолаш, патриотизмаи интернационализмаи чулоацам харцахьа кхетабеш хул.

Теркам тІабахийта беза наха тІема - патриотически кхетам лулга тоадара. Вай районе кІезига бац къонгаш дика кхебарах баркал оалаш командираша язлу каьхаташ хьанийду дай-ноаной. Цхьабакъда, нийслу из конституционни декхар дизза кхетадеш боацараш а. Цар эхь ду даьшта-ноаношта, школана, района.

КхувшбоагІарий вахаре йоккха событи я Советски Эскаре гІулакх де тІабехар, цудухьа уж накъабахар дика вІаштІехьданкха деза даьша, халкъа депутатий моттигерча Советаша, цар болх беча организацей, предприятей кулгалхоша.

Районни а юрташкарча а культура ЦІеноша бувзам лоаттабу шоай юртахо гІулакх деш волча тІема даькъаца. «Салте цІаварга хьежача цІагІа» яха сайренаш чакхйоахача хана Іодеш цар толамех дувцаш командираша яздаь каьхаташ.

ХІара зІамсаг эскаре ваха везаш волга цІаккха дицде йиш яц школас, даьшавоаноша. Даьхе дукха еза, цун исторе сий де, Паччахьалкхен Герб, Гимн, Советий Мехка Байракх боча хеташ дагалоаттае. Іомабе беза.

КІоаргга чулоацам болеш дар сходе халкъа депутатий Орджоникидзевски станични Совета исполкома председатела С. Е. Гридасовас, кхувшбоагІарий гІулакхех йолча районни инспекце начальника Л. С. Габулаевас, района керттерча архитектора А. А. Хашагульговас, станични Совета исполкома секретара В. Н. Корниенкос, участкови инспектора М. И. Кураева даь къамаьлаш.

— Со итт бера нана я, царех пхиъ эскаре гІулакх даь а хІанзчул тІехьагІа гІулакх де дезаш а да. Са декхар да Даьхе езаш, шоай Даймехках курал еш, массе а долча къамех бола нах дукхабезаш сай дезал хьалкхебар. Из цІаккха а дицлац сона, дицде йиш а яц, — аьлар поселке яхача Шадыжева Любас.

Сходе цунна «Нана-Турпал» яха медали СССР Лакхехьарча Совета Президиума диплом дІаделар КПСС Сунженски райкома шоллагІча секретара В. П. Кардаильске.

— Советски Эскаре болха кагирхой вай поселкерча цхьаболча дезалаша накъабоах дина Іаьдалах. Из во масал да, — аьлар даьй цІерагІа къамаьл даьча Гайтукиев Хизара.

Даьша шоай тІехье йоаггІача тайпара ца кхеяр хала а хеташ къамаьл дир поселке бахарех къаьнагІволча Вышегуров Макшарипа.

— Ялх бер да са а. Царех цаІ эскаре гІулакх а даь цІавенав.

— Аз доккхал а деш леладу баркал оалаш тІема даькъа командоване дайта каьхат, — аьлар коммуниста Цечоева Рукъета.

Кагирхой цІерагІа сходе къамаьл дир Барахоев Іумара. Даьй дика традицеш сийленца дІахояхьара тІахьийхар цо кагирхой.

Цул тІехьагІа, сходе гулбеннараша лаьрхІар кхувшбоагІараштa тІема - патриотически кхетам лулга цІенхаштта тоаде, цІагІа кхетам балар даьшкара хьадеха, вахара керда советски обрядаш юкъекхувлара дукхагІа йоакхо е.

Сход чакхъяьнначул тІехьагІа В. П. Кардаильске а Я. М. Хашагульгова а къамаьл хилар кагирхошца. Цига дийцар ширдаьнна гІулакхаш дІадахара тІехьара къовсам чІоагІбе безаш хиларах.

Л. ЧАБАЕВ.

Города керттерча базара уллув вІаштІардаь ши цІенош хьалдеш йолча СМУ-4 хьинаре къахьегаш ба каменщикаш коммунист Алихаджиева Зураи цун новкъост Виситаева Яхеи. Къахьегам дукхабезаш, болча мехкараша 25 — 30 процент тІехкхоачашъю балха нормаш, дика хьалдотт цІенош.

СУРТА ТІА: З. Алихаджиеван Я. Виситаеван.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ХЬЕХАМЧА

1984 шу чакхдала гаргагІертадар. Цу хана Москвера хоза кхаъ кхаьчар Грозненски швейни производственни объединене. ЦхьоалагІча филиала хІамаш тегачун Наумкина Вера Ивановнай цІерагІа «РСФСР заслуженни кагирхой хьехамча» яха цІи цунна яларах из даьнъала ювцаш яйгача промышленноста министра яйта телеграмма яр из.

...КІезига къахьийгадац Вера Ивановнас объединене. хІанз 31-гІа шу доладеннад из цига балха еча денз. Цу юкъа цо бизза хІамаш тегараш хила новкъостал даь нах тахан мел дукха ба жоп дала хало хургда.

Дика хьехамча хилара сага эшар эггара хьалха цунца болх беча наха сий деши лоархІаши из хилар да. Балха опыти, знанеши шортта долаш я Вера Ивановна. Цудухьа дукха ха я цо резерве болх бу. Фу яхилга да из? Из да цунна барзкъа тегара эша еррига балха операцеш йовзилгеи моллагІча чоалхане йолча машина тІа болх бе ховлгеи. Цхьан дешаца аьлча, массаза а эггара саготагІа йолча балха участке хул из къахьегаш.

Кагирхошта хьехам телача хана хьай говзал а лакхъе еза, хадданза тІакхе ма везий сихха дегІаухача производства хьашташ кхоачашдара знаней боарам лакхбе. Цудухьа Вера Ивановнас боккха теркам тІабохийт шийтехнически говзал лакхъяра.

Наумкинайгара консультацеш эца ух кхьметтел производственни дешара инструкторашбарзкъаш тегача дукххача хана денз къахьегаш бола болхлой.

— Цкъа цехе оттаяь керда оборудовани караерзаеш дар сои Вера Ивановнаи, — яхаш дагалувц производственни дешара инструктора Л. Грибовас. — Механика кІезиг-дукха цо болх бара хьисап хьадийцар. ХІаьта чоалхане мел дар тхоаш Іомаде дезаш хилар тхо. Наумкина керда машина сихагІа караерзае безам болаш хиларах цун вІаштІехьдаьлар сол, инструкторал сихагІа еррига балха процессаш Іомае. Хьанна хов кхоана а тІехьса йиІигашта а дІахьеха дезаргдий кердача оборудоване болх мишта бу. тІаккха се хьехамча хиларах тарра со ца ховш юсе доккха Іехь мадий. йоахар Вера Ивановнас.

Кагирхошта духхьал балха говзал караерзае гІо даьІац Наумкина. Цо уж Іомабу шоаш хержа професси еза, къахьегам беза, цо уж Іомабу дог-цІена хила, эшача моттиге уллуврчоа гІо де кийча хила. ХІаьта цу тІехь цо еш йола беседаш даьсса хабар а хиле йисац. Хьаддача гІулакхашца чІоагІъю цо уж. Масала, балха тІа Вера Ивановна эггара хьалха ше хьокхам хинна дІаотта гІерт. Цунна тешал деш да Наумкинайна тийнна совгІаташ: сийлен грамоташ, яьха баркалаш, «Социалистически яхъе котъяьннар», «Заслуженни швейник» яха знакаш.

Шийдукхагіа болча учениканшта бІарахьежаш дог гІоздувл хьехамчий. Хьажал, дІа болх беш йоалл Абубакарова Яха. Юкъера школа яьккхачул тІехьагІа ера из цехе болх бе. Цхьаккха хІама ховш яцар. Итт шу даьннад цул тІехьагІа. ХІанз Яха ше а я хьехамча. Хьанна хов нагахьа санна шийхана Вера Ивановнас хьаллаьцаеца ре селлара чІоагІа езалургъярий-теш цунна ше хержа балха говзал.

ВорхІ шу да Наумкинайна уллув Гакаева Іайшета болх бу. Из а цун хинна ученица я. ХІаьта хІанз шийхьехамча санна дикагІйола специалист хиларах тарра резерве я из а. Дика къахьегаш ба кхыбола хІамаш тегараш а. Царех ба Чалдаева Фатима, Тутурзаева Макка, Асламбекова Луиза, Ивушкина Анита, кхы дуккха бараш а. Шийхана Вера Ивановнай ученицаш хинна нах ба уж.

Цар дег тІара баркал оал шоай йоккхагІа йолча нешийна.

О. ЕВДОКИМОВА.

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

ЭРГАДАРГДА КОМСАШ ЛЕЛАЕЛГА

КПСС ЦК Политбюро аргІанарча заседане дийцад «ЧхьагІари къаракъи арахецилга кІезигдарца дувзаденна сомех, комарех, комсех дикагІа пайда эцара де дезараш. ЧхьагІарен спиртен промышленноста цхьайола предприятеш наха хоатташ йола продукци арахецарга яха, бахача нахага дукхагІа керда сом, комараш, комсаш йохка лаьрхІад.

«Чеченингушвино» объединене начальникаца А. М. Коневца вІашагІкхийтта волаш тха корреспондента цунгара дийхар партен паччахьалкхени тІехьарча решенеща дувзаденна объединене балха хулача хувцамех дувцар.

— Халкъа боахама кхыча доакъошка а санна, доккхий хувцамаш хул тха боахамашка, — аьлар нов. Конева. — Производства деррига доакъош дегІадоаладара, продукце деррига тайпаш дукхагІа арахецара, цар дикал лакхъяра, продукцега дІадодар кІезигагІа хилийтара тІадерзадаь а да уж. Тхо гІерт массанахьа Іилман - технически прогресс дегІаахар сихде, дерригача боарамашка — боахама директоргара болхлочунга кхаччалца къахьегама, балха, лаьрхІар кхоачашдара а технологически а дисциплина чІоагІъе. Цу балха керттера теркам тІабохийт дикала, дукхала а ца бохийташ.

Уж декхараш кхоачашдеча боккха лоархІам болаш да доакъой коллективаш къахьегам вІашагІболлара прогрессивни формага — йизза хозрасчет йолча бригадни подрядага яхар. Цу оагІорахьа чакхдаьхача гІулакхаша хІанззехьа таро лу дикка болх тоабе.

ДІадахача шера комсаш лелаераша чу а ийца паччахьалкхенна дІаеннай 92,5 эзар тонн комсаш, лурчагІачул 30 эзар тонн дукхагІа. МукІарал де доагІа кхы а дукхагІа комсаш кхее йиш хинна хиларах. Фуд новкъадаьннар? Болхлой ца тоъар да. Из бахьан долаш дІаьхлу комсаш чуэцилга, дуккха комсаш йов. Дуккха зе хул боахамашта комсашца шекар кІезига хиларах а. Алхха из бахьан долаш ейнай 221 эзар сома маьха продукци (хьалхарча шерашкарчул из кІезигагІа яле а).

Доккхий хувцамаш хул ала йиш я тха керттерча даькъе—комсаш лелаеча. Укхаза боккхача лоархІаме да сихагІа Іилман - технически прогресс юкъейоалаяр. Ерригача совхозашка хІанз Іомаеш я геленджикски методах комсий куст кийчъяра опыт, из юкъейоалаяра кийчо еш а ба. Цо фу лу? Комсий хІара гектара тІара чуэца хьувкъам лакхбу 300 центнерага дІакхоачаш — соахка совхозашка баьккхачул иттазза дукхагІа хул из. Цул совгІа комсаш лелаяра дуккха кІезигагІа нах эшаргба, хІана аьлча, цу тайпара кийчйинча 25 гектарага кхоачаш комсаш лелае могаргда цхьан сага. ХІаьта из боккха лоархІам болаш да, массе а хана болх бе нах ца тоъар теркалдича.

Механизаци е лаьрхІад комсий гаьнаш яІара. Цо а таро лургья 10—15-зза къахьегама овсарле лакхъе. Иштта механизаци е лаьрхІад бІаьсти тІаьнна совйола ткъовронгаш дІаяхара балха.

Цхьайола плантацеш комбайнашца чуэцаргйолаш кийчъеш ба комсаш лелаераш. Комсаш чуэца хьалхара комбайнаш йолаш я. Іилман - технически прогресс юкъейоалаярце дувзаденна да тІадамашца (капельни) комсашта хий деттилга а.

Комсаш — зІамигачарна а бокххийчарна а эшаш диетически продукт я. Укх шерралца кІезига дІакхоачар из нахага. КІезига кийчйора комсех наха пайдане йола продукташ а. Кхыметтел хьувкъам чуэцача хана а хилацар Грозне бахача наха эшшача боараме эца комсаш. Цу деша кІезига йоакхо яр бахьан долаш дар из.

ХІанз гІулакхаш хувцаденнад. Вахаро дІадех бІарччача шера наха комсаш, цун сокаш, компоташ, кишмиш, кхыйола продукташ хилийтар. Из декхар кхоачашдара комсаш лелаелга эргадаккха, дуккха предприятеш хьалъе лаьрхІад. Укх шера дІайогІа лерхІ ши эзар гектара тІа дикагІча столовей сортех йола комсаш. Шин-кхаь шера ерригача комсашта юкъе 40 процентага дІакхоачае лерхІ цу сортех йола комсаш. Уж хургья тайп-тайпарча ханашка кхачаш, июле денз гуйре чакхъяллалца керда комсаш хургйолаш. Городашка а юрташка а бахача нахага йохка йиш хургья 10—12 эзар тонн комсаш, хІанз цхьа эзар тонн а ца йохкача.

ТІехьа ца доалийташ къоастаде дезаш да 30 эзар тонн комсаш лоаттае йиш хургйола моттигаш, керда а гІораяь а комсаш хургйолаш.

Кишмиш кийчъеча комсий сорташ вІаштІехьдаха а лаьрхІад боахамаша. Уж лохаш ба хІанз специалисташ.

Нахага комсаш йохкилга вІаштІехьдаккхара хьалъе еза 10—15 ханна йола павильонаш, хІанзарча торговлен техникаца Іалашъяь фирменни тика, тара кийчъю завод. Цу гІулакха хила беза низ бола авторефрежираторни боахам, 450 автомашина йолаш. ТІаккха вІаштІехьдаргда кха — тика яхача принципах болх дІаоттабе.

Къаьстта лоархІаме да сокаш кийчъелга. Цу гІулакха комсаш кхее еза ядохимикаташ ца етташ. Зе деча хІамашцара къовсам биологически методашца лелабе беза. Иштта кхеяьча комсех яьккха сок хургья наьха унахцІено чІоагІъеш.

Укх шера чуэцача комсех сок яккхара эша кийчо ю низ болашагІа йолча Наурски, Калиновски, Червленски чхьагІар доаккхача заводашка. ХІаьта из гІулакх дувзаденна да дуккха керда техника лахарцеи дІаоттаярцеи, транспортаца, дуккха кхычунца. Юкъейоалае еза сокаш чуйотта хьалха латта автоматизировании технологи.

Ховш ма хиллара, мехка промышленни централта дукхагІа комсаш лоаттаераштa юкъе я Нохч-ГІалгІайче. Укхаза а юкъедоаладе деза хьалха латтача контейнерно-пакетни хьисапе комсаш дІакхухьилга. Алхха цо таро лургья комсаш а кхыйола продукци а талха ца талхийташ, ше къаьсттача машинаькъа вагонашка, холодильникашка, гІораеча цехашка дІакхачийта.

Комсаш лелаелга эргадоаккхача кхыдола дешаш а хьалхашка отта тарлу. Уж а гІа ца деш сихха къестаде дезаргда.

Укх шера объединене боахамашка чуэца лерхІ 60 эзар совгІа тонн комсаш, царна юкъе столовей сортех йиъ эзар тонн а йолаш. Ерригача комсий 40 процентах сокаш яха лерхІ. Из чоалханеи бехктокхамеи декхар да. Бакъда, кхоачаш ца дича даргдолаш дац. Из кхоачашдара тІадерзалаь да хІанз эзараш нах болча «Чеченингушвино» объединене коллектива деррига низаш. Цу тІехьа шоашта новкъостал хургда аьнна хет комсаш лелаераштa. ХІана аьлча, цар кхоачашдер тІехьадалийта йиш йоаца дерригача халкъа юкъара декхар да. Дукха ха йисаяц комсаш чуэца. Тахан а тІехьа хьаяха йолаьй хьалха кхачараш.

КПСС XXVII съезда сийна яхье яьннача Грозненски шурий комбината коллективо ханал хьалха, 27 июне рапорт делар ялх бетта план кхоачашъярах.

Предприяте хьокхамаш дика хилара дукха хІама тийша да оборудоване лерттІа болх барах. Цудухьа шийниэи хьинари ца кходеш, хадданза оборудованега хьожаш ва наладчик Ибишев Іусман.

Ше коммунистически къахьегама ударник хиларах тарра хІара дийнахьара норма 120—130 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТІА: наладчик І. Ибишев болх беш воалл.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кхоана-торговле болхлой Ди

Наьха хьаштий йоакхо е

Кхоана ткъозлагІа дезду вай мехка торговле болхлой цІей. Торговлех оал: мохк дегІаахара дола чухьежа кизга а барометр а я из. Іадаьмате сиха дегІаух торговли вай мехка. ХІара шера вай мехка эц 80 миллиард тайпа хІамаш, хІара дийнахьа тикашка хІама эца баха хул 150—160 миллион саг, юкъарча кхачан организацеша гІулакх ду 120 миллион сага. Дийнахьара товарооборот я цхьа миллиард гаргга сома маьха.

Торговли дегІаахара керттера хьокхам ба розничнин товарооборот. Наьха доходаш дукхагІа хиларца, хьадеш лола товараш дегІаахарца цхьана дукхагІа хул бахача нахэ дІанйдеш дола товараш, из иштта хилар къаьгга хьахьокхаш дола масалаш доаладе йиш я. 1985 шера хьалхарча ах шера соахка цу хана хинначул Нохч-ГІалгІайчен хелкъа боахамерча болхлойн гІулакхерча наьхеи алапи ши процент тІаккхийттад. Моттигерча промышленносто торговле дІадахийтад 20,7 миллион сома маьха халкъа эша товараш е соахка цу юкъа хинначул 7 процент дукхагІа. Хьайбай продукташ йохкара ах шера план кхоачашъяьй 122 процент, фуаш дохкар — 114 процент, шура йохкар — 104 процент. Цо къаьгга хьахьокх баха нах товарашца дикагІа Іалашбеш хилар.

Паччахьалкхени кооперативнии торговле боарам, юкъара кхача а тІехьа дІалаьрхІача хьалхарча ах шера хиннаб 407 миллион сома маьха, соахка цу юкъа хинначул кхо процент дукхагІа. Цу юкъа дукхагІа дехкад дулхи коа тІара оалхазараши 5 процент, шекар 4 процент, машдаьтта 7 процент, чкъаьрий пхи процент, кондитерски изделеш 14 процент, кІадаш ялх процент, зин 12 процент, даьреш 10 процент, телата кога гІирс 16 процент, трикотажни изделеш кхо процент, иштта кхы дІ.

Уж товараш дохкача къаьстта дика болх беш йола коллективаш кІезига яц республике. ШоллагІча квартала итогех РСФСР торговле Министерства, госторговлеи потребкооперацеи болхлой профсоюза ЦК карара кара тела ЦІе байракхи хьалхара ахчан премии еннай цхьоалагІча «Продтовары» яхача объединене № 67 йолча тикаца (директор А. А. Бачаев). Товарооборота план кхоачашъяьй цо 105,1 процент, соахка цу хана хинначул 11,8 процент дегІаенай товарооборот. ХІаьта Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советеи облсовпрофеи карара кара тела ЦІе байракх а луш, шоллагІа ахчан преми хьожаьй «Старогрознефть» НГДУ ОРС № 15 йолча тика коллективана (заведующи М. А. Гантемиров). «Коммунистически къахьегама коллектив» яха сийлен цІи лелаеча цо товарооборота план 117,8 процент кхоачашъяьй, соахка хинначул из дегІаенай 22,5 процент. Нохч-ГІалгІай АССР торговле министерстваи госторговлеи потребкооперацеи болхлой профсоюза обкомеи карара кара тела ЦІе байракхи кхоалагІа ахчан премии еннай шоллагІча «Продтовары» объединене № 149 йолча тика коллективана (директор А. С. Петросян). Цу коллективе болх беш ва 28 коммунистически къахьегама ударник. Иштта Нохч-ГІалгІай АССР торговле министерстваи профсоюза обкомеи сийлен грамоташ а луш, дика болх беш хиларах белгалъяьхар дуккхача тикай коллективаш.

Торговле болхлоша ийдархой хьашташ дизза кхоачашдара чІоагІа йоакхо а еш, торговли эрга а йоахаш тоаю. Массе а тайпа товараш самообслуживане методах дохкаш да 52.2 процент, сиха дегІаух кредитах товараш дохкилга а, къаьстта телевизораш, холодильникаш, мебель, барзкъаш, коврови изделеш, кхыдараш. ДІахо а дегІаухаш я комиссионни торговли, дикка тоаденнад товараштa реклама елга. ХьалхагІе а даьча заказех кхачан товараш дохкаш я 53 предприяти, промышленни предприятешка заказаш нахагара дІа а ийдеш болх беш я 34 пункт.

Розничнин товарооборота план кхоачашъеча боккха лоархІам болаш я оптови предприятеш. Нохч-ГІалгІайчен ерригача оптови предприятеша толаме кхоачашъяьй 1985 шера хьалхарча ах шера планаш. Эггара дикагІа хьокхамаш даьхарех я С. Д. Гадаев керте латтача «Ростекстильторга» предприятеш, Т. Н. Коловас кулгалдеча «Роскультторга» предприятеш.

Уж деррига къахьегама толамаш хьакхоллаш бараш ба бахача наха культурни гІулакх а деш, шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш бола торговле болхлой. Республика паччахьалкхени кооперативнии торговле болх беш ва 31 эзар саг, царех 23,5 эзар саг совгІа бараш ба кхалнах, 5 эзар совгІа саг кагирхой. БоагІ-боагІача хьисапе болхлой дІанийсбарах дуккхача даькъе тийша да торговле болх дикагІа дІабахар. Из гІулакх а дика вІаштІехьдаьккхад республике. Іалаьмате чІоагІа лоархІаш сийдеши ба къахьегама ветеранаш — къаьна кадраш. ХІанз республике болх беш ва РСФСР торговле заслуженни болхло яха сийлен цІи лелаеш вола 15 болхло, Нохч-ГІалгІай АССР торговле заслуженни болхло яха сийлен цІи лелаеш вола ах бІаь саг, хьаьнала къахьегарах Даьхено орденаши медалаши енна бола бІаьш кагирхой хьехамчаш.

Республика торговле предприятешка цхьа эзар совгІа саг ва «Советски торговле а потребительски кооперацe а отличник» яха знакаш енна. Торговле болхлой цІей дездеча укх деношка РСФСР торговле министерства «Советски торговле отличник» яха знак еннай № 2 йолча «Продтовары» 124 тика отдела заведующе заместитела Ахкуева Раиса Гусейновнана. Грозненски универмага секце заведующена Енникеева Дельбар Гельмутдиновнана, «Промтовары» объединене № 19 йолча тика заведующена Мухиева Махьмада Мадината, кхы дуккха бараштa. Тахан торговле хьаьнала къа а хьегаш, башха-дика толамаш доахаш бола болхлой дукха ба. Царех ба «Сунжанефть», «Малгобекнефть», «Старогрознефть» НГДУ ОРС-ай тикай заведующеш С. Г. Горчханов, П. Гадаборшев, Д. Х. Темирханов, М. О. Каргоев, М. Дахаев, А. Н. Воронкина, кхы дуккха бараш а.

Парте белгалъяьха планаш толаме кхоачаш а еш, КПСС XXVII съезда сийленца накъабахар торговле болхлой сийлен декхар да. Из дика кхета а деш шоай хьинари низи кхо ца беш къахьегаши ийдархошта культурни гІулакх деши ба уж.

В. ГАЖАЕВ,
Нохч-ГІалгІай АССР торговле министра заместитель.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета аргІанарча заседане йийцай 1985 шера хьалхарча ялх бетта республика экономически а социально а дегІаахара план кхоачашъяра итогаш. Белгалдаьккхад, бІарчча хьанийцача промышленни продукци маьхалъяккхара план 100,1 процент кхоачашъяьлга, цу юкъе республика Министрий Совета чуйоагІача промышленносто 105,3 процент кхоачашъяьлга. Продукци маьхалъяккхара боарам 7,1 процент лакхбеннаб дІадахача шера цу ханаца нийсбича.

Республико кхоачашъяьй юртбоахама продукци кийчъяра паччахьалкхен планаш доахани коатІара оалхазараши дохкара 122 процент, шура —104 процент, фуаш—114 процент, тха — 105 процент.

Цунца цхьана цхьайолча министерстващеи ведомстващеи Іалашъяьяц планех дола шера декхараш дизза кхоачашдара эша сухалаш.

Министрий Совето министерстваш, ведомстваш, горисполкомаши райисполкомаши декхарийла яьй 1985 шерара планаши тІанйца социалистически декхараши кхоачашдара а тІехкхоачашдара а эша гІулакхаш чакхдаха, цхьайтталагІа пятилетка чакхйоала шу толаме йистедаккха.

Министрий Совето дийцад общественни порядок Іалашъечареи бокъонаш телхаерашца къовсам лоаттабечареи шоай лоІамерча халкъа дружинай лоархІам лакхбарах йола партеи паччахьалкхени решенеш кхоачашъеш халкъа депутатий Заводской а Ачхой - Мартановски а районни Советий исполкомаша беча балхах дола дош.

Белгалдаьккхадар, цу исполкомаша, «Общественни порядок лораечара шоай лоІамерча халкъа дружинай болх дІахо тоабара» хьакъехьарча КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи соцамга хьежжа шоай компетенце боарамах шоай лоІамерча халкъа дружинашта кулгалдаелга, уж чІоагІъяраи шеръяраи цхьадола гІулакхаш чакхдоахилга, Іалашдац, эсала леладу правопорядок лораеча дакъа лоацача паччахьалкхен органашцареи общественни организацешцареи цар бувзамаш вІаштІехьдахара гІулакх. Гетттара кІезига ладувгІ дружинай командираша, штабий начальникаша, хІаьта иштта предприятей, учрежденей, организацей кулгалхоша дружинай балхах еча отчеташкеи хоамашкеи. Во леладу халкъа дружинаш материально-технически Іалашъелга.

Шоашта тІадехка декхараш кхоачашдац дружинай районни штабаша, болх планагІа лелабац цар. БоаггІача боараме вІаштІехьдаьккхадац дружинай кулгалхой Іомабелга.

Чурча гІулакхий отделаша шоашкара доагІар даьдац шоай лоІамерча халкъа дружинашца хІара дийнахьа цхьана гІулакхаш леладелга Іалашдара, кхоачам болаш вІаштІехьдаьккхадац дружинникашта правовой кхетам балари уж Іомабелгеи.

Цу дерригне белггала лаьгІбаьб бокъонаш телхаераштa духхьалара халкъа дружинай болх.

Министрий Совето кхоачам боацаш лаьрхІаб общественни порядок Іалашъечареи бокъонаш телхаерашца къовсам лоаттабечареи шоай лоІамерча халкъа дружинай лоархІам лакхбарах йола партеи паччахьалкхени решенеш кхоачашъеш Заводской а Ачхой - Мартановски а райисполкомаша беш бола болх, царгара хьадийхад бокъонаш телхаяра профилактика еш, къаьстта кхувш боагІараштa юкъе, халкъа дружинаша беча балха эффективность дІахо лакхъяра хьаьдда гІулакхаш кийчделгеи чакхдоахилгеи.

Цу гІулакха могадаьд дружинаш вІашагІйохкаш, цар болх дІаоттабеш беча организационни балха хьалхара районни штабий бехктокхам лакхбелга. Лакхбе беза боахама кулгалхошкара хьадехара боарам а, дружинаш вІашагІйохкача, дружинникаш совгІаташца белгалбоахача законаш кхоачашдара, хІаьта иштта дружинашкара дисциплина, правопорядок лораеш цар беча балха хьалхара бизза бехктокхам царна тІабужаш хилар кхета а деш. Шоай лоІамерча халкъа дружинашта болх бе эша инвентари мебели йолаш моттигаш Іалашъяра доагІар дс.

НГІАССР чурча гІулакхий министерство декхарийла я, шоай лоІамерча халкъа дружинашца милице ца хаддаш цхьана гІулакхаш леладелга вІаштІехьдаккхара бехктокхаме бола ше къаьстта болхлой къоастабе чурча гІулакхий органашка. Милице бехктокхамеча болхлоша дружинникашта патрулироване арабовлалехьа массе а хана инструктаж елга Іалашде. Из порядок толхаяь чурча гІулакхий районни (городской) отделий кулгалхой лирача бехктокхаме оза.

Шоай лоІамерча халкъа дружинай Нохч - ГІалгІай республикански штабо чІоагІде деза ДДН районни штабий балха тІахьожам лоаттабелга, гучадаьнна кхоачамбоацараш дІадахара ханнахьа гІулакхаш чакхдаха деза, массе а хана царна эша новкъостал де деза.

Министрий Совето хьажа а хьежа чІоагІйир цхьайттазлагІа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета депутаташтеи бархІазлагІа хержача Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаташтеи республикерча харжархоша денна наказаш кхоачашдеш чакхдоахача гІулакхий планаш.

КЪОНАЛА ЦIЕЙ

Р. ТЕСАЕВАЙ сурт.

Марша йоагIийла, фестиваль!

XII Дерригдунен яр... Из хьаелларга хьежаш бар дерригача дунен тIара кагирхой. Цунга кийчлуш бар Нохч-ГIалгIайченера кагийнах а мехкарий а.

ТIехдикача къахьегамца, дешарца цу форуме дакъа лаца бокъо яьккхар город Назранерча Ахриев ГIапура цIерагIча «Электронинструмент» завода слесаря-инструментальщика, СССР Лакхехьарча Совета депутата Халгуев ТIахIира, Ножай-Юрта районерча тхьамка леладеш йолча, СССР Лакхехьарча Совета депутата Байсуркаева Яхийтас, СССР 50 шу дизара цIерагIча химзавода аппаратчица, РСФСР Лакхехьарча Совета депутата Шевердина Галинас, Старогрозненски УБР бурильщика, ВЛКСМ ЦК члена Харин Александра, М. Д. Миллионщикова цIерагIча мехкдаьтта института студента Гришенков Владимира. Царца цхьана вай республика делегацеца ба тахан фестивале ВЛКСМ обкома хьалхара секретарь Л. Касаев, комсомола Октябрьски райкома хьалхара секретарь С. Банкуров.

Хьинаре дакъа лаьцар советски кагирхоша тахан вай столице — городе Москве хьаеллача студентийн кагирхойн XII Дерригдунен фестивалага кийчлуш. Духхьал цхьан Ерригсоюзни субботнике даьккха 40 миллион сом хьожадир фестивала фонде.

Дерригдунен фестиваль — из эггара хьалха машар бахьан дунен тIа латтача къовсама проблемашта хетаяь политически форум. Цул совгIа, цунна чуйоагIа тайп-тайпара культурни, спортивни, туристически программаш.

Фестивале гулбеннараша дакъа лоацаргда митингашка, концерташка, карнавалашка, заседанешка. Царна юкъе хургба Нохч-ГIалгIайчен викалащ а. Вай республикерча кагирхой дуккхача мехкашкарча кагийча нахацеи мехкаращцеи дукха вIашагIкхетараш хургда, цига цар дувцаргда шоай вахарах, къахьегамах. ВIаши доттагIал тоссаргда. Дага а доацаш сиха чакхъяргья фестиваль. ЦIабаьхкача дукха хургда цар шоай новкъосташта дувца, кхы а чIоагIагIа хьинар айденна къахьегаргда, дешаргда. ХIана аьлча, фестиваль кагирхой хьинар айдара йоккха стимул я.

Марша йоагIийла, фестиваль! Марша доагIалда, дерригача дунен тIарча кагирхой цIей!

Аьттув балба!

Республике дика бовзаш ба Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен театра гIалгIай труппа актераш. Ленински комсомола, республиканcки преме лауреаташ Беков ИбраьхIами Наурбиев Руслани. Iалаьмате хьинаре болх бир цар а цу труппера актрисас Кодзоева Дугурхана а соахка а укх шера а Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара накъаболхаш. Нохч-ГIалгIай а кхыча а авторий стихаш, иллеш юкъедоагIаш шоаш кийчъяь тематически программа гойташ уж хилар школашка, профессионально-технически училищашка, техникумашка, вузашка, производственни предприятешка, кхычахьа.

Общественни вахаре ишта доккха дакъа лацарах ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкомо Московски фестивале хьожабаьб уж.

XII Дерригдунен халкъашта юкъерча студентийи кагирхойи фестивале хургйолаш йолча Нохч-ГIалгIай АССР хетальча культурни мероприятешка, республика кхыча викалашца цхьана цига дакъа лоацаш хургба къона артисташ.

А. БЕК.

«Орга» — Москве

— Уж — шовзткъа къона болхло, студент, дешархо — иллеца доттагIал долаш ва. Дерригдунен кагирхой XII фестивале, из хьаеллаш а дIакъовлаш а хургба уж. Центральни телевидене фильм доаккхача дакъа а лоацаргда.

Республика Ленински комсомола преме лауреат «Орга» яха халхара ансамбль — къона коллектив я, бакъда, цун хIанзле ший биографи а истори а да. ХIавзчул итт шу хьалха В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце вера «Вайнах» яхача ансамблера халхархо А. Ахметов, цо хьакхеллар хореографически ансамбль. Цхьан хана из ше а вар, из санна йолча республике цIи хезача Урус-Мартанерча Кагиров Доккас кулгалдеча самодеятельни коллективе халхавувлаш. Цигара дIаболабелар Ахметова, халхархочун никъ. Цучна дагадоагIа Кавказа халкъий коача халхараш кIаьнкашта мел дукха дезар, кхувшбоагIарий теркам халкъа хореографе мишта тIаозар.

ЛаьрххIа фестивала кийчъяьча «Орга» кердача программе да «Кхаь доттагIчун халхар». Из кхоачашду ансамбла солисташа Орцуев Зелимхана, Алиев Шамсудина, Джамалдаев Мухьмада. Ансамбль вIашагIъеллача деношка денз цун доакъошхой ба уж. Зелимхан техникум чакх а яьккха, хIанз заочно политехнически институте дешаш ва. Мукьмад ансамблера Эскаре гIулакх а даь цIавеначул тIехьагIа милице болх беш ва, заочно мехкдаьтта институте деша а дешаш, Шамсудина дукха ха йоацаш Ростове гIишлонхочун диплома защита яьй, бакъда, ансамблера болх битац.

Кагийча наха истий кхувларца кхалнах дукхагIа хул ансамбле — шоай истий хьакхувл цар укхаза.

Москве дIаяхале ансамбло концерт оттадир Гудермеса къахьегамхошта хьалхашка. Цо гойтар хоза программа. Московски зрителашта а фестивала хьашашта а бIаргагургда «ГIаланна улув» яха нохч-гIалгIай халхар, кагирхой, гIалгIай, нохчий мехкарий «Зезаг», хIирий, аварций халхараш.

ХIара кавказски ансамбла программе хул традиционни а хинна дIаэтта массехк номер. Царех да ансамбла «Хьаста юххе вIашагIкхетар», «Женатый холостяк», «Сакъердаме жаIуй» яхараш. Цу композицей постановщика — ансамбла кулгалхочо А. Ахметова ший тайпара керда гола техай сюжета. Масала «Сакъердаме жаIуй» яхача халхарца хьагойт цIен гаьна бале а, шоайла вIаши бегаш беш бола кагий нах. Из ший тайпара театр, балха ди чакхдаьнначул тIехьагIара салаIара ритуал я.

«Орга» коллектив вIашагIкхийтта дукха ха яле а, хIанз дуккха керда доакъашхой ба цунна юкъе. Цхьабакъда, цIераш яха лов шоай хьинарца, безамца из толамашка кхийлача бокхагIбарий. Царех ва лакхе вай цIи яьккха ВАЗ-а болхло, Ставропольски политехнически института студент, Къулбаседа-ХIирий АССР культура заслуженни болхло Орцуев Зелимхан, медсестра — ансамбла солистка Беднова Галина, йоккхагIйола пионервожати, пединститута студентка Магомаева Яха, Алиев Шамсудин, Джамалдаев Мухьмад, Сааев Iийса.

Б. АЛМАЗОВА.

ИНТЕРВЬЮ

Кагирхойи студентийи Дерригдунен XII фестивале Москве яхай Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне «Зама» яха эстрадни ансамбль. Туристически группа творчески состава юкъе яхай из. Тха корреспондента къамаьл хилар ансамбла кулгалхочунца Димаев Iаьлийца уж цига дIабахалехьа.

— Фу программа кийчъяьй оаш фестивалерча хьаьшашта?

— Из хетаяь я Сийлахьча Коталон 40 шу дизараи Дерригдунен XII фестивалаи. Цунна юкъе да довзаш дола а дукха ха йоацаш хьакхелла а иллеш. Тхона хоза хеташ да «Казакаш Берлине» яха илли — из да эшаяьча рейхстага юххе гIолла котбаьннараш мишта болх, моастагIа эша а ваь яьккха котало халкъо мишта езъю дувцаш. Тха фестивальни репертуаре да вай мехкахочун — композитора Шахбулатов Iаднапа «КIанташа тIемах дувц», Д. Тухманова «Топ ца кхесса ди», В. Соловьев-Седойя «Если бы парни всей земли» яха иллеш.

— Духхьал шун шоай коллективе хьахинна иллеш дий оаш кийчъяьча репертуаре?

— Царех цаI да наха чIоагIа дезаденна, Муталиев Iалихана стихаех даьккха «Дагалаттар» яхар. Из лакхар дехаш заявнаш ух тхога. Дерригача дунен тIара адамаш вIаши гаргаоза деза, тIаккха дIаяргья Iаьржа оагIонаш йоах цу илле. Массанена а ма безий малх, дуне, нана... Цу массадолчох да тха солистка — НГIАССР заслуженни артистка Дадашева Тамарас дIалокхаргдола А. Кусаева стихаех даьккха «Машар бахьан!» яха илли.

Тха иллей тематика форума тIема духьаларча идеяшца йоагIаш я.

— Кхы малаш ба шун ансамбла юкъе?

— Фестивале шоай говзал гойташ хургба кагирхой — Абдулхамидов Руслан, Алиев Мухьмад, Бадаев Iумар, Мейсигов Башир, Димаев Iамарбек. Уж санна дола вIашагIкхетараш массанена а пайдапа да дунен кагирхой мишта бах, даьша лорабаьча машара тIехьа лоаттабеча къовсаме цар фу дакъа лоац хоргда.

* * *

Республика творчески кагирхой составаца фестивале ва къона художник Ахмадов Шамсудин.

Москве из вахалехьа тха корреспондента къамаьл хилар цунца.

— XII Дерригдуненчун девиз я «ДоттагIал, машар, империализмана духьала солидарность». Цу темах даь вIалла балхаш дий хьа?

— Фестивале аз хьо хьалхагIа аз дийхка «Акха кхор», «Хьаст» яха картинаш. Цар тIа доашхаш да таханара вай гIоза вахар.

— Массане а дукха дувц хьа «Бресте биаь дув» яха картина...

— Из а хьо аз фестивале. Цун идея дика йоашх цун тиллача цIеро. Бресте из дув буараш ба, цига ца бовш бисараш. Вожаш. Даьхен из зIамига лаьтта чIегилг моастагIчох лораеш байнаб. Дийна бисараша дув буъ байнача новкъосташта а Даьхенна а хьалхашка шоай декхар дизза кхоачашде. Патриотически темах лаьзд из. БIарчча шера болх бир аз цу тIа, бакъда, из тема сона дагайоалла дукха ха яр.

Творчески командировке ваха Бресте хилар со, хьоашал тессар цу бирсача шерашка цига хиннаращца. Бреста турпалашта юкъе дукха хиннаб Нохч-ГIалгIайчен къонгаш а. Советски бIухошта юкъе шоай питам тасса гIерташ хиннача фашисташта интернационализма урок гойтар вай бIухоша. Са полотно тIара бар тIеххьара тIом ба. МоастагIчунна кара ца болхаш, майра латаш шоай синош дIалу патриоташа. ТIехьашкахьа бовла, аьнна, приказ дар царга, бакъда, уж тIехьашкахьа баланзар...

Москве аз хьо «ГIалаш еш бараш» яха сурт а. БIаьшерагара бIаьшерага бувлаш гIалаш еш хьабаьхкаб кавказцаш. Цхьаь цаI яьлц цар тIом бе дагахьа — тIема духьала, тIемах лоравала яьй.

— Хьай коллегашца — искусства болхлошца вIашагIкхетараш хургда хьа Москве...

— Хургда, царех воккхий веш а ва со. Са кхоллам, дикагIча оагIорахьа дегIабоалабе цар сайна гIо дергда аьнна а хет сона.

Ф. НАСЫРОВА.

Кагирхой вахарах

Дунен кагирхой форуме эггара хьалха нийслуш ва Нохч-ГIалгIайчен телевидене къона режиссер Лььянов Ратмир.

Цо даьхача «КIоафга горизонт», «Воккхача саго га дIаегIаяр» (из фильм цо оттадир Къулбаседа - ХIирийченерча режиссераца Меркун Робертаца цхьана) яхача фильмай лакха мах бир укх шера январь бетта ше дIайинхьача «Документальни экран» яхача передаче къамаьл деш поэта Рождественский Роберта.

Беркате хилар Ратмир ер тIеххьара шераш. Цо даьккхар «Нана» яха фильм. Сийлахь-йоккхача Коталон 40 шу дизара хетаяь «Цу хана а массаза а» яха киноочеркаш.

Ратмира даьккхар соахка Грозне хиннача советски а лаосски а кагирхой доттагIала цхьоалагIча вIашагIкхетара митингах дола фильм.

Фестивальни культурни программа хетаяь цо кийчъяьй «Нохч-ГIалгIайчен ди» яха кинопрограмма. Цу тIа дувц вай республика кагирхой вахарах, къахьегамах.

М. РАМЗАНОВА.

ТЕЛЕГРАММАШ

Дукха ха йоацаш советски кагирхой Ден хетадаь субботник чакхдоаккхаш дьаккха 150 тума кагирхой форума чотех дIадахьийтар № 1436 йолча автоколонна къоначча шофераша. Цу дийнахьа хьинаре къахьегарца белгалваьлар Бахаев Iаьла, Изюмский Геннадий, кхыбараш.

* * *

XII Дерригдуненчоа хетаяь субботник йир вай республике къахьегаш болча болгарски гIишлонхоша. Грознера объекташ хьалъеш бар уж. Цу дийнехьа котало яьккхар Андреев Андреяс кулгалдеча монтэжникий бригадерчеи Цветанов Христоса кулгалдеча сварщикий бригадерчеи комсомольско-кагирхой коллективаша.

* * *

Дика инициатива яьржар фестиваль хьаеллалехьа «Чеченингушплодоовощхоз» яхача объединене комсомольски организаце.

Кагирхоша лаьрхIад укх бIарччача шера хIара бетта шоаш эцаш долча алапех цхьацца процент Советски Машара фонда дIачутела.

* * *

Фестивала фонда 1070 сом дIачуделар № 1 йолча «Продтовары» яхача объединене комсомольцаша. Цехови комсомольски организацешка лектораша фестивальни боламах лаьца лекцеш йийшар.

* * *

Фестивалага кийчлуш хьинаре къахьегаш хилар Урус-Мартана районера школьникаш. Иштта, «мерза» ярмарка чакхъяьккхар Алхазуроверча юкъерча школерча дешархоша. Цига даьккха 22 тума цар дIахьожадир фестивала фонде.

КЕРТТЕРА ДЕКХАР

ХIаман доал ца дарца, къаранъаш меларащца, прогульщикашца лирагIа къовсам лоаттабара дика опыт Iоаяьй «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена чуйоагIача производственно-товарни контора халкъа тIахьожама керттерча группа.

Цун председатель ва Ю. Савельев. ДоагIар хьадеха ховш, ше дIадоладаь гIулакх дизза чакхдоаккхаш хиларо аьттув боалийт цо кулгалдеча халкъа тIахьожамхой балха тIа дика толамаш даха. ХIара члена хьалхашка хаьдда балха участок латт. БIарчча группа хьайицача цун керттера декхар мехкдаьттапродашкара продукташ зехьа йовргйоацаш тIахьожам лоаттабар да.

ПТК халкъа тIахьожамхоша цунца цхьана хадданза йоакхо ю мехкдаьтта чакхдоахача. электроэнерге, йIовхала энерге кхом бара. Нагахьа санна цеха кулгалхоша цу даькъе мелал гучайоалийте кхы хьем ца беш бехке бараштa таIазар дайт халкъа тIахьожама группо.

ПТК халкъа тIахьожама группана балха кIезига гIо дац цу предприяте «комсомольски прожектора». Кагирхоша каст-каста рейдаш ю цехашка, участкашка хьалха халкъа тIахьожама доакъашхоша гучадаьха кхоачамбоацараш дIадаьхадий хьожаш, предприяте автотранспорто болх мишта бу тохкаш, материалашта, энергоресурсашта кхом бара тIехьа рейдаш чакхйоах.

А. АШУРОВ,

«Грознефтеоргсинтез» яхача объединенена чуйоагIача ПТК инженер.

Доозол дехьара

Никарагуа контрреволюцена духьаларча къовсаме боккха лоархIам болаш да чурча гIулакхий министерства доакъош. Сандинистски халкъа эскара бIухощцеи «милиснанос» отрядащцеи цхьана республика лораелга Iалащдеча низий лоархIаме дакъа да уж.

СУРТА ТIА: тIом йистебаьнначул тIехьагIа чурча гIулакхий министерства доакъой бIухой.

Г. НАДЕЖДИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

АПН корреспонденташа хоамаш ду

КХОАНЕ ДIАДАХАЧУНЦАРА ЛЕХАШ ХИЛЧА

ШоллагIа Дерригдунен тIом йистебаьнна 40 шу дизар хьоа ца деш дита лаьрхIар Малхбузене цхьаццаболчар. Бакъда Японе кхыча тайпара лаьрхIар. Шерра пропагандистски кампани дIайолайир мехка Iаьдала гIозараша, цу событех шоашта белгталара пайда баккха а гIерташ.

Официальни Токио дирижерски гIажилго яххар а деш, мехка пропагандистски центраша ю из шин лостамагIа. Доазол арахьарча аудиторена лаьрхIача вариантах Тайжача океане донкх зулам ду тIом болабаь японски военщина мичча бесса а цIенъе гIерт. Корее, Китае, Къулба-Малхбоален Азе японски бIухоша даь зуламаш ма могга кIезигду е вIалла хиннадац, яхаш харц ду. Исторе учебникаш тIара къарсангаш лелхийташ хьайоах лоалахарча мехкашка японски оккупанташа лоаттадаьча Iазапах дувца оагIош. ТIехь-тIехьагIа дукхагIа терко тIаоз японски пропагандисташа арадаьккхача «Азера кIай колониализм дIаяккхара японски пропагандисташа арадаьккхача «Азера японски халкъа сийлахьча миссех» долча дагадохарашта. «Малхбоален Азе цхьана дегIаахара сийлахьча сфера» идеяца цхьана цIаккха дийнлургйоацаш дIаяла езача тезиса ма могга тIатеIаш «паназиатизма» японски варианта таханарча апологеташа тешам боабац Токио ткъама кIала йолча тихоокеански сообщества кийчъяьча кердаьккхаи кхыча бесарен йолча ловушка чу азиатско-тихоокеански региона дегIауха мехкаш чуоза шоай вIаштIехьдаргхиларах.

КIезига-дукха кхыча тайпара я японски обывателa лаьрхIа йола пропагандистски штампаш. Тайп-тайпарча статьяш тIа, комментареш тIа, симпозиумашкахь японски политологаша дерригa шоай хур ду дунен шоллагIа тIамехь... Ванькъа, уж халонаш нийсъелларах японски военцинана, милитаризмана а беш, Япони тIема юкъе-оздаьча тайп-тайпарча... Цу даькъе кертера терко тIаоз цар «Японе исторе Советски Союза болча кIизави лоархIама». Советски эскараша Квантунски арми доалча юкъа йохайро тахан а тIехь бехкаш ... ветски лостамагIа бола японски политологаш.

Советски Союзах хадданза доацараш дувц цар. Японски халкъо тIема шеращка а цул тIехьагIа а лайнача халонех цунна бехк дIатIа а бехкаш. Океанал дехьара даим оагIо хьаллоацаш хиларах пайда а эцаш гаьнарча Малхбоалене тIом чакхбаьнначул тIехьагIа яь урегулировани бокъо йоацаш яьй алара идея хьалхатетт японски антисоветчикаша, цхьаккха кIийле йоаца территориальни претензеш духьалтетт Советски Союза.

Ма могга сувсаю национализми шовинизми. ХIара дийнахьа столицаи мехка кхыча городийи улицашка гIолла дIа-юха лел къаман байракхашца хозьль ультра-аьттехьарча организацей агитационни машинаш. Цар низ болча репродуктораш чу гIолла тIехбувлача нахага лерг къорадеш дIакхайкаду реваншистски тIахьехамаш, демократически организацей адресагIа яппараш ю, «Сийлахь-йоккха японски импери юхаметтаоттаяр» хьадех. Книжни тикаш хьалйизза я Тайжача океана тIа тIом болча шерашка японски салташа гойтача деналах дувца сочиненеш. Музыкальни лавкашка чу я цу ханара тIема маршаш тIайола пластинкаш. Кинотеатрашка, телевидене гIолла тIа-тIа дукхагIа гойт японски салтий хестабеш дола фильмаш, цу даькъе бераштеи кхелетараштеи лаьрхIа мультфильмаш а долаш. Мехка кагирхой дIакхетабе гIерт тIеххьара мода шовзткъа шу хьалха японски десантникаша лелаьча формана тара йола курткаши комбинезонаши йолга.

Цу хьакъехьа геттара хьокхаме я «Дошо кер» яха орден юхаметтаярах йола японски правительства решени. 1890 шера арахийца из орден телаш хиннай «тIема арене гойтача деналах». Из совгIат тийннад японски ... Корея дIалацараxи Ханнине Iомехкадарахи. Пирл-Харборахи Къулба-Малхбоален Азе оккупировании территореш тIа машаре бахача наха топаш тоьхначу Токио хиннача дуламхоех дукхахбараш хиннарг «Дошо кер» ордена кавалераш.

1947 шера из орден лелаяр бокъо дIалаьккхай «Японера машаре дIадахачунца из тарлуш йоацадь». Бакъда таханарча доал деча либерально-демократически парте (ЛДП) кулгалхоша лаьрхIад «из тарлуш доацар» данне а дац аьнна.

Конституци кердаяккха, цун текста тIара машара положенеш къаьстта чIоагIа японски неомилитаристаштеи океанал дехьарча цар союзникаштеи ца езаш яраш а йоахаш, дIаяха кийчлуш я хIанз ЛДП. Цудухьа «Дошо кер» яха орден лелаяра официальни бокъо ялар, ший тайпара долча лакмусови каьхатилга санна, японе чура политически вахаре хувцамаш хулаш латтара тешал да.

Милитаристски статус йола совгIат юхаметтаоттадара японски правительства решени ца зуваш йисаяц. Цу событена жоп луш Японе социалистически парте ЦИК члена Сукио Ивадаре «Майнити» яхача газета тIа яздаьд ЛДП политически курс дIахо а аьттехьа оагIорахьа яккхар, Японех милитаристски паччахьалкхе е гIертар да из яхаш.

С. Ивадаре дешархой теркам тIаоз цхьан тамаш йолча хIаманна. Гучадьннад, орден «Дошо кер» лелае тIема ветеранашта бокъо ялар сал совгIа японски кулгалдеча гIозараша дIахо йолча хана из орден «самооборона низий» салташта тела аьнна лаьрхIа хилар. ХIаьта ордена статуса тIа белгалдаьккха ма дий, арме дукхача шерашка гIулакх дарах а йоацаш, из орден «тIема аренашка гойтача деналах» телаш йолга. ХIаьта малагIча тIема аренашка да ха деза из совгIат «самооборона низий» бIухоша? ХIана аьлча къаман суверенни бокъо хиларга хьежжа тIема духьала кхайкаш ма йий Японе Конституци. Хетаргахьа шоай мехка кхоане кIезиг-дукха кхыча тайпара гу хургьл-кх ЛДП лидерашта, цун машар безача общественнийчул С. Ивадаре кертагIдоах японски оккупаце «хозленаш» дика йовзача Азе мехкашка милитаристски совгIат юхаметтаоттадарах мел йоккха негативни резонанс хургъя.

Фу дергда, Япони дерригдунен шоллагIча тIем тIа эшаяь шовзткъа шу дизар цун ветеранашта дездергда тIема орденаш а ухкаш. Цо хьахьокх исторе урокех хIанз а тIехьа японски кулгалхоша шоашта йоагIаш йола выводаш яь ца хилар. ХIаьта геттара кхераме ма дий мехка кхоане цун сийдайнача дIаяхача заман чухь лехар...

Александр ЛАЗАРЕВ,
АПН соб. корр.
Токио.

Шерал совгIа ха я американцаша оттаваь Дуарте Сальвадоре Iаьдала керте вола. Из ше а американски администраце из хьаллоацараш а гIерт цу юкъах Сальвадоре демократи дегIаена, сага бокъонаш кхоачашъю ха лархIа. ХIаьта цар вIаштIехьдалац бакъдар нахах лочкъаде. Мехка кхы а чIоагIагIа дIахохьош да къахьегамхошта прогрессивни интеллигенце викалашта низаш делга. Шоай бIехa гIуланхаш сацийтац режима карательни доакъошца цхьана болх беш йолча «нах боабара эскадронаш».

Партизанашта новкъостал ду аьнна хеташ, цхьа кIеззига а ца тешам хилча нах лувцаш дIакхухь Сальвадоре. Царна низаш ду, уж боабу. Сальвадоре бокъо йоацаш низаш ду, политически дешашта чубехкарашта а. Сага бокъонашта йолча сальвадорски комиссе лерхIачох, мехка Дуартес доал деча цхьан шера 1365 гунахь доаца саг вийнав.

СУРТА ТIА: дIа а вига вийнача ший воIах елхаш я из кхалсаг.

ТАСС фотохроника.

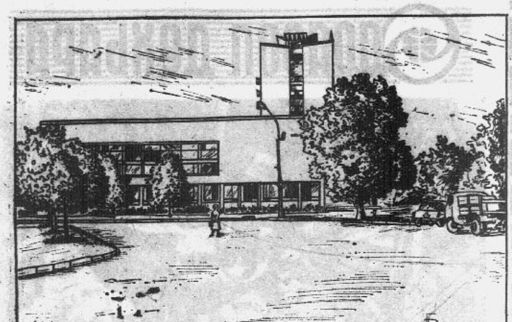

Дувла тхо долча деша

Ше хьайииллача хана денз мехка халкъа боахама эша дукха говзанчаш арахийцаб тха институто. Царна юкъе ва СССР Iилмай Академе вице-президент хинна академик М. Д. Миллионщиков. Институте я дийнахьара, сайрийнара, заочни отделенеш, ялх факультет, деша отта кийчбара отделени. Заочни факультет вIашагIъеллай 1955 шера. Карарча хана студенташ - заочникаш Iомабу ворхI тайпарча специальностах.

Сайрийнарча отделене дешаш ба производстве болх а беш лакхера дешар деша безам бараш.

Институте эггара къьанагIчарех я промысловии технологически факультеташ. Цига кийчбу инженераш-мехкдаьттахой.

Геолого - разведочни факультет йиллай 1940-ча шера. ХIанз цига Iомаю керда дисциплинаш, масала, разведочни геофизика — лаьтта тахкара хьакъехьа дола Iилма.

Института гIишлошъяра факультете 1978 шера денз кхаь говзалах инженераш кийчбу. Из факультет йистеяьккхачун йиш я гIишлон организацешка болх баь ца Iеш, тайп-тайпарча проектни институташка а къахьега.

Мехкдаьттахимически факультет институте эггара йоккхагIчарех лоархIаш я. Шин профессех специалисташ кийчбу цига. Инженер-механик, — из конструктор, монтажник, тохкамхо ва: цо хьакхолл керда машинаш, агрегаташ.

Институте эггара къонагIчарех я мехкдаьттан газовии промышлинноста электрофикации автоматизации яра факультет. Цига кийчбу мехкдаьтта промышленносте, проектни организацешка, Iилмантохкама институташка эша специалисташ.

Студенташка дикагIа дешийтара, царех боккхий говзанчаш хилийтара, дукха тайп-тайпара гIулакхаш белгалдаьхад институте: студентий Iилман конференцешка, конкурсашка дакъа лацар, рефераташ язъяр, студенчески Iилман - тохкама кружокашка ахар. Дуккхача кагийча нахеи мехкарашеи толаме къахьег проектно-конструкторски бюро. Студентий знанеш лакхъяра гIо ду 600 эзар совгIа книжка чудолча библиотеко. Керттерча дешара корпуса иттлагIча этажа тIа дIанийсъяьй института вычислительни центр. Укхаза студенташа кийчъю курсовой а дипломни а проекташ.

Института партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша йоккха терко ю къахьегам безаш студенташ хьалкхебара. ХIара шера бIаьш кагирхой студенчески гIишлошъяра ух Кареле а кхыча моттигашка а. Гурахьа институте духхьашха деша эттараш шоай бокхкагIа болча новкъостащца республика совхозийи колхозийи болхлошта кхашкара хьувкъам чуэца гIо деш хул.

Самукъадоалаш салоI студенташа. ХIара шера институте чакхйоакх «Студенчески бIаьсти» яха фестиваль. Цига гойта хIара факультето кийчъю ший программа. Укхаза шоай хьинар гойт агитбригадаша, эстрадин миниатюрай студенчески театраша, ашарийи халхареи коллективаша.

Сакъердаме чакхйоах дешача юкъа салаIара сайренаш, хIаьта аьхки студенташа салоI институте лагерашка, Iан каникулаш долаш ух «Цей», «Редант», «Баксан» яхача спортивни базашка.

Спорт езараштa мел эша хьалаш вIаштIехьдаьхад институте. Цудухьа тамашийна дац тха дикагIбола спортсменаш мехка бовзаш хилар.

ХIара шера керда кагирхой боагIа тха институте деша. Института барттайпача коллективе безаме тIаэц уж. Тхоаш долча шо дахкарга хьекаш да тхо, хьамсара новкъостий.

И. БАШИРОВ,
академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института доцент.

СУРТА ТIА: института здани.
Г. РУБАНА дилла сурт.

Пионерий ахка

Сержень-Юртарча «Светлячок» яхача пионерски лагере бераштa эшаш мел дола хIама да: спортивни майдаш, тайп-тайпара аттракционаш, кхыдола ловзараш де моттигаш. Футболах, шахматех, шашкех, волейболах йола спортивни яхьаш хул. Массанена сакъердам хулаш чакхъяьхар укхаза «Алло, оаха говзанчаш лох!» яха а «Тхона машар эш», «Сона дуве гу», «Са совгIат — доазол дехьарча доттагIчунна» яха а политически плаката хетаяь конкурсаш, «Фестиваль», «Нептун», «Балха ди», «Искусства ди» яха а кхыдола а торжественни денош. Каст-каста лагере хул сакъердаме сайренаш. Пионерий таро я кердача фильмага хьажа, концертага ладувгIа, болх беш я телевизор.

ГIулакхах дика кхеташ ба йоккхагIа йола пионервожати Хусумбиева Жанета, Гудермессерча хьехархой училища 4-ча курса студенташ-вожатеш Манкшина Елена, Гавдуханова Луиза, Сафаралиева Гуля, Шихолеева Оля, воспитателаш Каимов Або, Зугушева Светлана, Гайрбеков Муслим, Гайтемиров Руслан.

Сержень-Юрта йолча пионерлагерех дикагIчох лархIа езаш я «Горный ключ» оалар а. Цига каст-каста чакхйоах тайп-тайпара мероприятеш, экскурсеш ю. Массадар укхаза дика Iалашдаь доландаь болх бе дог а доагIа, из дикагIа дIа а бода, яхаш дувц йоккхагIа йолча пионервожатес Гудермессерча педучилища 4-ча курса дешархочо Тацегова Зулайс, цу училища студенткаша - пионервожатеша Хадисова Мадинас, Азиева Азмана, Гречко Светланас, Таркаенко Еленас, Букушева Зинас, Ильясов Iарбе.

Ш. КОВРАЕВ.

КЕРДАДАРАШ

ДЕШАРА ШЕРАГА КИИЧЛУ

Дешара кердача шерага дика кийчо яра йоакхо ю Грозненски районе. Цига вIашагIъеллай 33 дешархой-ремонтни звено. Царна гIо деш ба берий дайи школай шефаши. Къаьстта а дика новкъостал ду школашта шефаш болча «Чеченингушплодоовощхоз» объединене, № 2 йолча ПМК, «Советская Россия» колхоза, «Молочный-1», «Пригородный» совхозий болхлоша.

Укх шера дукхагIа теркам тIабохийт дешархошта къахьегама кхетам балара, хьалъергья керда мастерскеш, кабинеташ. Болх беш хургья Йоккхача-АтагIарен Алхан-Калереи школай юкъара производственни комбинаташ. Чечен-Аулерча № 2 йолча школе хьнелларгья швейни мастерской. Швейймотористкай говзал караерзаеш хургба 9 — 10-ча классай дешархой.

Дешара кердача шерага кийчо яра балхаш чакхдаьха даьннад Гикаловскерча, Горячеисточненскерча, Комсомольскерча, Петропавловскерча юкъерча школашка. Йоккхача-АтагIа хьалъеш я 624 дешархочоа лаьрхIа керда школа.

1 сентябре района школашка деша арадаргда 20 эзар гаргга бер, царна хьеха боагIаргба къона хьехархой — вай республикерча вузий а педучилищай а выпускникаш.

«ВАЙНАХ» ГАСТРОЛАШКА

Къулбаседа Кавказа городашка тIолла ший гастролаш дIайолаяьй паччахьалкхен «Вайнах» яхача ансамбло. Ший говзал, вайнаьха а Кавказа кхыча къамий а халхараш довзийтаргда цо Ростове, Краснодаре, Соче бахача наха.

Сентябрь дIаболалуш ансамбла артистий группа гIоргья Японерча Цукуба яхача городе. Цига хьаеллача «Экспо-85» яхача выставка культурни программана юкъе хургда «Вайнаха» ду массехк халхар.

Ер шу чакхдалале ансамбла гастролаш хургья Чехославаке а.

ДИКА ХОАМ

Нохч-ГIалгIай «Сельхозхимия» яхача объединене цIерагIа Москвера «Россельхозхимегара» дика хоам бенаб. Цу тIа вай мехкахой даькъала буьц цхьайтталагIча пятилетка план кхоачашъярца.

Укх шера ворхI бетта кхашка 900 эзар тонн органически удобренеш дIайихьай цар. Соахка цу юкъа дIайихьарел 80 эзар тонн дукхагIа я уж. Районни объединенешта юкъе толаш я Назрановски, Надтеречни, Гудермесски яраш. Уж хьатIадоагIача шера чотагIа къахьегаш я.

Р. АЛИМОВ.

СПОРТ

КАГИРХОЙ ЯХЬАШ

Киеве чакхъяьннай ший лоIамах кIалтохаргах латара кагирхошта юкъера яхьаш, уж юкъейолх кагирхой Ергисоюзни спортивни ловзарашта. Вурийтта команда хиннай цига дакъа лоацаш. Российски Федераце командана юкъе а болаш, дика толамаш даьхад вай мехкахоша Умаров Рамзанеи. Гатагажев Мухьмадеи. Царех бронзови призераш хиннаб. Командни яхье уж юкъебоагIача коллективо хьалхара моттиг яьккхай.

Иштта кагирхой Ерригсоюзни спортивни ловзарашта юкъейолха акробатиках йола яхьаш хиннай Одессе. Цига бронзови совгIаташ даьхад Грозерча спортсменкаша Володина Еленас, Качалова Ольгас, Халявина Светланас. **А. РАШИДОВ.**

Дипломаш дIаденнад

Укх деношка Грозненски кооперативни училища выпускникашта торжественни хьале дIаделар дипломаш. Кондитераш, продавецаш, тайп-тайпара говзалаш караерзайир дуккхача мехкарашеи кагийча нахеи.

Выпускникаш даькъала бувцаш, дIайха дешаш аьлар училище чуйоагIаш йолча кооперативни техникума директора А. Б. Бесчекова, училища завуча Н. В. Трубицинас, кхыча хьехархоша.

Шоашта балха говзал Iомаьча а вахара ник хьийхача а хьехархошта баркал йоахар выпускникаша.

Х. АУШЕВА.

Республика экранаш тIа

«БАКЪДОЛА ГIА Е ЧЕМОДАН»

Москверча кинематографистий керда комеди я из. Ала йоIага, хаза несийна, яхача вайнаьха кицо яхача бесса, бегашта даькха фильмо дувце а, йоашхашъяраш-м вахарера чоалхане проблемаш я: безамах, ший ваьара позицена тешаме хилар, профессиональни декхараш дизза чакхдоахаш, дог цIена долаш, дика мел дар довзаш хилар, кхыяраш.

Ерригa а массехк кIира хамара яккхац вай фильма керттерча турпалца журналистаца Тюрин Павлаца. Цу лоацача юкъа вай тешаш хул цхьан йоккха йоацача провинциальни городе хулача, цхьан оагIорахьара беламе а вокха оагIорахьара гIайгIане а йолча событей.

...Тюрин Павел эскаре гIулакх даь цIавена зIамсаг ва. Профессех журналист ва из, цул совгIа, цо стихаш а язъю. ЧIоагIа бегаш болаш вале а, ший префессех харц хIама гучадьнна хабараш ца дувцийташ, шийх цхьане дог ца кхардийташ, цхьаккха компромисси хIама хьал ца лоацаш, принципиальни волаш чакхваргволаш саг ва Тюрин Павел. Массанена а бегаш бемара пайдана вац аьнна хийтта саг, кхоачащде деза бехктокхаме гIулакх духьала эттача, гучавоал визза а граждански денал дола а саг волаш.

Бовзаш а безаш а болча артисташца Фатеева Натальяца, Демьяненко Александраца, Романов Эрнестаца цхьана фильме дакъа лоацаш ба къона актераш — Малышева Ирина, Кузнецов Александр, Кратирова Зоя, Дурова Екатерина. Павела роль ловзаеш ва вовзаш волча актера а кинорежиссера а В. Басова воI — Басов Владимир.

«ЙОI А ЦУН ГОНАХЬАРА МАIАЧА НАЬХА КОМПАНИ А»

Болгарски кинематографисташа даькхача цу фильмо дувц «Титаник» яхача бийсанарча кабаре илли олаш йолча певицах Бебехи цунца цхьана болх беш болча маIача нахах-оркестрантехи.

Цига дувцар хул къизача а бирсача а 1944 шера. Гобаькха тIом, Iоухаш цIий, лувцаш чубехкаш а боабеш а ба нах. Артисташта мот из кьизал шоаех хьокха ца луш чакхъяргья. Бакъда, царна хетар хилац...

Кинокартинас дувцар фуд, цига фу хул ховргда кинотеатре веначунна.

«ТРАВИАТА»

Из фильм оттадаьд итальянски режиссера Даеффирелли Франкос. ЦIи хеза йовзаш йолча Верде опера киноэкранизаци хинна Iац из. Ший тайпара кинопера синтез я из. Цудухьа боккхача безамца хьожаргва цунга зритель. Фильмо хьахьокх дIадахача бIаьшерене Париже хинна вахар. Цхьан хана Iалаьмате чIоагIа цIи хеза йовзаш хиннача, бакъда, хIанз массанена а йицъеннача, Iоажала метта уллача Валери Виолеттас (ишта я кинотурпала цIи) дувцар, цунна дагадоагIар да фильма ларде дижар...

«КАРМЕН»

Ер а музыкальни фильм да. Даькхад испански кинематографисташа. Цун режиссер — тахан Испане дикагIвола кинорежиссер Саура Карлос.

«Кармен» — из фильм-балет.

Антонио роль ловзаеш ва цIи хеза актер, халхархо, хореограф, довзаш долча «Ла-Скала» яхача театре, Парижа театрашка а болх баь Антонио Годес. Кармена роль ловзаеш я Лаура Дель Соль.

Кинокартине екаш я «Кармен» яхача оперера Бизе Жоржа, Пако Де Лусия музыка.

В. КОВАЛЕВА.

ШОАНА, БЕРАШ!

Бераштa дезалургдолеш, цар дог чIоагIа гIоздоаккхаргдолаш да дукха ха йовццаш Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийца Кагерманов Доккий «Iимран а цун доттагIий а» яха керда книжка. Цун юкъедахад берех лаьца а царна хетадаь а тайп-тайпара ткъаь ворхI зIамига дувцар.

Из цун кхоалагIа книжка да. Хьалхара шиъ — стихотворений сборникаш дар. Царех цаI «БIаьстана зиза» яхар бераштa хетаяь стихаш тIайолаш, хIаьта «Лоаман бIаьстий» яхар Даьхех, партех, машарах, вахарах, кхыйолча дунен тIаоча проблемех дувцача стихаех латтар.

Иштта, Доккий стихаш арайийннай тайп-тайпарча чхаь коллективни сборникаш тIа а. Эрсий меттала дешача бераштa а дика бовзаш ба цун кхоллам. Вай республике а кхычахьа а арадийннача поэтически сборникашта юкъе я цун стихаш. Эрсий меттала уж стихаш яьхар ва Вольский Сергей.

А. БЕК.

Редактора зам. **М. М. ХАМХОЕВ.**

Хьамсара эцархой!

Дувла «Промтовары» яхача розничнии торгови объединене тикашка. Укхаза дохкаш хургда дешархошта эша товараш: авторучкаш, школьни а юкъара а тетрадаш, микрокалькуляторaш, бос бола каьхат, тетрадашта бетгаргаш, пластилин, угольникаш, линейкаш, портфелаш, дешархой форма, кхыдола товараш.

Тикай адресаш:

«Заря» яхача № 2 йолча тика — Заветы Ильича улица, 22.

«Спутник» яхача № 9 йолча тика — Ленина проспект, 16.

«Березка» яхача № 18 йолча тика — Заветы Ильича улица, 189.

«Обувь» яхача № 24 йолча тика — ЦIеча Фронтовикий улица.

«Мелодия» яхача № 41 йолча тика — Коталон проспект, 10.

«Малыш» яхача № 55 йолча тика — Коталон проспект, 38.

«Культтовары» яхача № 67 йолча тика — Дьякова улица, 21.

«Восход» яхача № 58 йолча тика — Леонова улица, 3.

«Юбилейный» яхача № 79 йолча тика — Тухачевске улица, 1.

«Промтовары» объединени.

«Промтовары» яхача розничнии торгови объединене тикашка 27 — 29 июле хул тIа-кIал тосса метта хIамаш йохка выставкаш. Выставке шуга йохкаш хургья шеррача ассортиментах, тайп-тайпарча колоритах йола тIа-кIал тосса метта хIамаш.

Оаха шо хьех тхоай тикашка.

Тикай адресаш:

«Заря» яхача № 2 йолча — Заветы Ильича улица, 22.

«Кхалнаха дола товараш» яхача № 20 йолча — Мира улица, 68.

«Моттигерча промышленноста товараш» яхача № 43 йолча — Ленина проспект, 74.

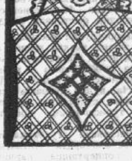

«Баракъа» яхача № 69 йолча — Кирова проспект.

«Промтовары» объединени.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Республикански теникий театро балха дIаэц театра къамий группай гIонна йолча составе нохчийи гIалгIайи къамех бола артисташ. Арахьара тIабаьхкараштa общежите моттиг лу.

Ца ховр хатта йиш я телефонех: 2-83-04; 9-28-47; 9-28-74.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Вайча мехка муамаш». Кишиневера передача.
9.05 — «ЦIен уллувра буц» Iилман-популярни фильм.
9.25 — «ДукхагIа дика товараш».
9.35 — «Цун вахара берда йист». Художественни телефильм. 3-гIа сери.
11.00 — Фестивала дневник.
11.30 — «БаьцоагIай дуне».
12.30 — «Юха а дерригa юкхьанца денз» яхача документальни фильма премьера. РСФСР халкъа артистка Э. Пьеха кхоллама хьакъехьа.
12.55 — Фестивальни репортаж.
13.10 — Къонача художникашца хинна вIашагIкхетараш. 2-гIа передача.
13.40 — «Боштолго лаьтт мишта лаьцад» яха мультфильм.
13.50 — Фестивальни репортаж.
14.00 — «СелаIад» яха халкъа кхолламах йолча телепрограммай VI-гIа Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Принцадски муамаш» (Куба).
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Дийна хий» яха Т. Кузовлева поэма. Ешаргья авторо.
15.15 — «Кхоана — торговле болхлой Ди».
15.45 — Фестивальни репортаж.
15.55 — «Содружество» яха тележурнал.
16.25 — Фестивальни репортаж.
16.35 — «Машара улица тIа». Концерт.
16.55 — Кагирхойи студентийи XII Дерригдунен фестиваль Москве торжественно хьаеллар. В. И. Ленина цIерагIча Центральни стадионера трансляци.
20.15 — «Спорт, безам, фантази». Киноконцерт.
21.00 — «Ха».
21.35 — Фестивальни обозрени.
23.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «УнахцIена хила безам бале».
8.30 — «Давид Канабадзе». Документальни телефильм.
9.00 — «Ку-ка-ре-ку». Тений фильм.
9.10 — «Лаьтта а, сигала а, форда тIа а».
9.40 — «Iуйранара почта» яха музыкальни передача.
10.10 — «Документальни Экран». «БАМера котало» яха киноприложени.
11.00 — «ДоттагIала харавод» Союзни республикай берий халхара коллективай концерт.
11.30 — Эстонски телевидене программа.
13.00 — «Кинонихъберий клуб».
14.00 — У. Теккерей. «Ярмарка тщеславия». ССР Союза паччахьалкхен академически ЗIамигача театра фильм-спектакль. Перерыв йолча хана (15.20) — «Дунен халкъашта юкъера обозрени».
17.00 — Советски илле концерт».
17.25 — «Нохч-ГIалгIайчен кIира».
17.35 — «Кхоана — торговле болхлой Ди». «Наха гIулакх дара культура лакха хилийтара» (нохчий меттала).
18.00 — Имре Кальман. «Фиалка Монмартра». Музыкальни комеде Волгоградски театра оперетта.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун бераш!».
20.15 — В. И. Саввин дагалоацаш волейболах йола Дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах. Финальни группа командай матч. Ленинградера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Москве нхаь дийнахьа». Художественни телефильм 1-гIеи 2-гIеи сереш.

28 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — ТIема-Форда Флота Денга. «ТIом дагахкаба» яхача документальни телефильма премьера (Владивосток).
9.20 — «Спортлото» 30-гIа тиоаж.
9.30 — «Гургалбетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш!».
11.00 — Фестивала дневник.
11.30 — «Ералаш» яха киножурнал.
11.45 — «Iуйранара почта». Музыкальни передача.
12.00 — «Советски Союзе гIолла» яха киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — Тахан — ТIема-Форда Флота Ди. Къамаьл дергда ТIема-Форда Флота Керттерча командующе, СССР оборона министра заместителa шозза Советски Союза Турпала С. Г. Горшкова.
14.15 — Концерт.
15.00 — «Тхо Вулнан а тIехьа» яха бераштa дола фильм.
16.10 — «Кинонихъберий клуб».
17.10 — «Кердадараш».
17.20 — Мультфильмаш.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъара панорама».
18.45 — «ГIовтта шо, кхоихарч» яхача фильм-концерта премьера.
20.05 — «Цирка арене».
21.00 — «Ха».
21.35 — Фестивальни обозрени.
23.45 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаоттаI».
8.15 — «ХIара сурта тIа — малх».
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Эрсий къамаьл».
9.30 — «Самарская Лука» къаман парк», «Ала Тоо хоза бесаш» оала документальни телефильмаш.
10.00 — «И. Гайдна а Л. Бетховена а произведеней концерт кхоачашду Е. Яндос (ВНР) (фортепьяно).
10.45 — «Родонит» яхача документальни телефильма премьера (Свердловск).
11.00 — «Россия» яхача Паччахьалкхен республикански эрсий халкъа ансамбла выступлени.
11.40 — «Паччахьа воIи къевари» яха (1943) бераштa лаьрхIа фильм.
13.00 — «СелаIад» яха халкъа кхолламах йолча телепрограммай VI-гIа Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Принцадски муамаш» (Куба).
13.30 — «Кура кемииг» а Лоабата мажарг» а яха мультфильмаш.
14.00 — «Дийнача хIамай дунен тIа».
15.00 — «Уральская эскадра» яха документальни фильм.
15.20 — «Шуга ихайкаш я оперетта».
16.25 — «Фатанчас дувцар» яха телевизионни художественни фильма премьера.
17.50 — ГIорбаьнна советски композитораш — Лечински преме лауреаташ. Кара Караев.
18.45 — «Дуне а кагирхой а».
19.20 — В. И. Саввин дагалоацаш волейболах йола Дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах. Финальни группа командай матч. Ленинградера передача.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «УнахцIено».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Запасной игрок» яха художественни фильм (1954).
22.55 — Доазол дехьарча эстрада артистий концерт. Болгарера передача.

РАДИО

27 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
7.35 — Объявленеш. Хаоттамах бола хоам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — «Юртара вахар».
10.15 — Концерт. ДоттагIала илли дIаоалаш ба кагирхой.
11.00 — «Къонал».
11.30 — «Критически талгIе тIа». яха радиожурнал.
12.40 — «ГIуланхаца безама а болаш» (нохчий меттала).
13.00 — «ЦIейга хьехар». Корреспонденци.
15.15 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала).
15.30 — «Музыкальни карнавал».
УКВ
17.00 — Крановский. «Хьалхара безам».
17.39 — Са даймохк.
18.11 — Къона оазаш. Концерт.
18.41 — Сайранара концерт.

28 ИЮЛЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — Объявленеш хоаттамах бола хоами.
8.25 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — Торговле болхлошта лаьрхIа цIейна хетаяь музыкальни программа.
15.15 — «ГIулакх дара культура лакха хилийтара тIехьа». (гIалгIай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца хьоашал долчарна» яха концерт.
УКВ
18.00 — ЦIе байракх лелаеча Гаьнарча Малхбоален бIун округа штаба оркестр я дIалокхаш.
18.33 — Торговле болхлой Денна хетадаь концерт.

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3 — 8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 22 — 27, Грозне 24 — 26 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 12 — 17, дийнахьа 22 — 27 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ФЕ ХИЛА

Мотоцикл, — из я аьттув болаш, делаеш аттеи, массеи транспорт. Цо бензин кIеангадоагаду, маьха еза а яц, цул совгIа дIаоттаь латташ кIезига моттиг а дIалоац. Цхьабакъда, мотоцикла дукха кхоачамбоацараш а да. Йодача хана, къаьстта тIаьдача новкъа атта кIалтIаръялара тIера я из. Цул совгIа мотоцикл лехкаш волчоа гонахьара а духьалара а хьекхача миха духьале яц.

Мотоцикл лехка бокъо я 16 шу даьлча денз, амма, юрташка дукха а хьалха Iомабу из лехка. Мотоцикл я юрташка эггара дукхагIа лелаеш йола транспорт. Цхьабакъда, мотоцикл лелаерий дисциплина чIоагIа лоха я. Из гуш да наькъашка хулаш йолча аварееш дукхагIа йола процент мотоцикло дIалоацаш хиларца.

Иштта, укх шера мотоциклаш лехкараша дакъа а лоацаш наькъашка 53 хатар хиннад. Цу хьовзамашка 10 саг веннав, тайп-тайпара човнаш яь 58 саг а ва.

Мотоциклаш лехка бокъо луш дола удостоверени доацаш, цул совнагIа ГАИ учете оттаянза а госномераши мотошлемаши йоацаш а мотоциклаш лехкаши, боагIачул совгIа пассажираш дIа-юха кхувлаши, гIулакх долаш а доацаш а мотоциклаш хехкаши дукха моттигаш нийслу. Уж тайпа бокъонаш телхаеш дола гIулакхаш лер йоацаш а дисац.

Гудермесски районе, локомотивни депо болхлочо Е. Н. Вапученкос «Восход» яха мотоцикл лехкаш Гудермес—Кади-Юрт яхача наькъа тIа духьала боагIача новкъа а ваьнна шийна духьала воагIача мотоцикл лехкаш волча В. В. Беловна тIатехай ший мотоцикл, вокханна хала човнаш а еш.

Цу районерча «Курчалоевский» яхача совхоза болхлочо М. Д. Антахаджиевс ше лехкаш йола «Днепр» яха мотоцикл нокъзара а яьккха сов сиха воагIаш хилар бахьан долаш аьшкабетона бIоагIа тIа техай, цига хиннача човнех валар а хиннад цун.

Назрановски районе СурхотIарча укупорочни хIамаш еча заводе токаралла болх беш волча М. М. Токиевс К-750 яха госномераш а йоацаш йола мотоцикл Iаьлий-Юрта юкъе кIалтIаьккхай. Мотоцикл лехкаш ваьгIа Токиев хIаьа а больнице улл.

Иштта тайп-тайпара човнаш а хинна больнице воалавир Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза жаIу М. Асханов. Колхоза откормочни майдангахьа водаш сон сиха воагIаш хилар бахьанце кюветачу ваха хиннав из.

Чакхдаьннача кIирагIа (18 июлера 25 июле кхаччалца) Нохч-ГIалгIай АССР наькъашка 20 авари хиннай, 5 веннав, 22 сага тайп-тайпара човнаш а яьй.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковсе, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00221. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3606.